

Kardeljeva pl. 4, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0)1 58 05 105
fax: +386 (0)1 58 05 104

RAZISKAVA

**Mobilnost slovenskih
delavcev pri iskanju
zaposlitve v državah EU/EGS**

Poročilo pripravili:
Matej Kovačič in Tina Vovk
Rebeka Bešter Falle (grafični prikazi)

Naročnik raziskave:
Zavod RS za zaposlovanje, Glinška 12, 1000 Ljubljana (program EURES)

Ljubljana, 28. 2. 2006

Mobilnost slovenskih delavcev pri iskanju zaposlitve v državah EU/EGS

Poročilo o raziskavi, ki je bila opravljena v dneh od 14. do 20. februarja 2006

V dneh od 14. do 20. februarja 2006 smo na osnovi vzorca telefonskih naročnikov zajeli 967 oseb, starih od 18 do 45 let, in z njimi izvedli telefonski intervju s pomočjo standardiziranega vprašalnika. Vzorčenje je potekalo iz vzorčne baze (n = 4216), od tega je bilo 2106 anketirancev, ki so ustrezali ciljni starostni skupini (neto vzorec). Realizacija neto vzorca je 46 %. Telefonske intervjuje je izvajalo 30 izšolanih anketarjev CJMMK, povprečni čas trajanja intervjuja (računalniška meritev) je bila 14 minut, medtem ko je bil skupni bruto čas trajanja ankete 575 ur.

Zasnovo vprašalnika, kontrolo izvedbe in pripravo poročila je opravila skupina CJMMK: red. prof. dr. Niko Toš, univ. dipl. soc. Tina Vovk (koordinacija izvedbe in priprava poročila), dr. Matej Kovačič (koordinacija izvedbe in priprava poročila), univ. dipl. soc. Rebeka Bešter Falle (priprava grafičnih prikazov), doc. dr. Slavko Kurdija, univ. dipl. soc., Živa Broder in Ivi Kecman, tajnica Centra.

Poročilo vsebuje popoln pregled postavljenih vprašanj in dobljenih odgovorov – v prilogi. V nadaljevanju podajamo pregled najznačilnejših ugotovitev v opisni, grafični in numerični obliki.

V prilogi poročila dodajamo tabelarno gradivo, ki kaže na povezanosti med izraženimi stališči anketirancev ter njihovimi statusnimi oziroma socialno-demografskimi značilnostmi. Tako v analizo vključujemo poleg spola, starosti, izobrazbe, še zaposlitveni status in obliko zaposlitve, (samoocejeno) pripadnost družbenemu sloju, zakonski stan, imetje in starost otrok, zadovoljstvo z materialnimi razmerami, uporabo interneta, razmišljanje o preselitvi v tujino, tip naselja in regionalno pripadnost respondentov.

Prikazi in analiza podatkov temeljijo na sistemu vzorčnih uteži, ki zmanjšujejo pristranost in napake v rezultatih kot posledice vzorčenja.

Kazalo

Povzetek	2
Summary	3
1. Cilj in namen raziskave	4
2. Načrt in izvedba raziskave	5
3. Analiza	6
3.1. Demografski opis anketirancev	6
3.2. Materialne razmere anketirancev	7
3.3. Zaposlitev	8
3.4. Razmišljanje o odhodu v tujino	13
3.5. Pogoji za iskanje zaposlitve v tujini	19
3.6. Spodbude in ovire pri odločanju o preselitvi v tujino	21
3.7. Strinjanje s trditvami o potencialni selitvi v tujino	29
3.8. Informacije potrebne pri odločanju za delo v tujini	31
4. Zaključek	33
5. Priloga 1: Sumarnik	1
6. Priloga 2: Tabele	2
7. Priloga 3: Grafični prikazi	3

Povzetek

V dneh od 14. do 20. februarja 2006 smo na osnovi vzorca telefonskih naročnikov zajeli 967 oseb, starih od 18 do 45 let, in z njimi izvedli telefonski intervju s pomočjo standardiziranega vprašalnika. V anketi je sodelovalo 51,2 % moških ter 48,8 % žensk. Povprečna starost anketirancev je 32 let. Skoraj polovica jih ima končano srednjo šolo, 31 % anketirancev ima fakultetno ali višjo izobrazbo. Poročenih oz. živečih v izvenzakonski skupnosti je polovica. Samskih je dobra tretjina. Otroke ima približno polovica vprašanih, večinoma imajo dva oz. enega otroka, pri čemer je povprečna starost najmlajšega ali edinega otroka devet let.

Namen raziskave je bil zajeti in ovrednotiti okoliščine, ki sprožajo oziroma zadržujejo migracije. Osnovna ugotovitev raziskave je, da sta o preselitvi v tujino razmišljali slabi dve petini anketirancev, v tujino pa bi se bila ob ponujeni primerni zaposlitvi za krajše ali daljše obdobje pripravljena preseliti polovica. Med najbolj zaželenimi ciljnimi državami so anketiranci navajali Nemčijo, Avstrijo in Veliko Britanijo, oziroma na splošno države zahodne Evrope.

Po mnenju anketirancev imajo poglavitno prednost pri zaposlitvi v tujini strokovnjaki s specifičnimi znanji in osebe z bogatimi delovnimi izkušnjami. Na pripravljenost na mobilnost vplivata predvsem partner in družina. Med ovirami so anketiranci na prvem mestu navajali ločenost od partnerja, nesamostojnost otrok ter družinsko situacijo. Tudi med spodbudami pri odločanju o odhodu v tujino anketiranci na prvem mestu navajajo partnerja ali družino v tujini.

Ovire za mobilnost smo v raziskavi razdelili na sistemske in osebne ovire. Anketiranci v splošnem pomen osebnih ovir ocenjujejo višje. V tujino so se manj pripravljene seliti tisti, ki se bolj strinjajo s trditvami, da najraje živijo v Sloveniji in da se nikoli niso radi selili, sledijo tisti, ki visoko ocenjujejo pomen sistemskih ovir, se počutijo prestare za selitev, so mnenja, da s selitvijo ne bi ničesar pridobili in neradi tvegajo ter višje vrednotijo pomen osebnih ovir. Raziskava je pokazala, da so med ovirami pri mobilnosti pomembni predvsem tim. osebni dejavniki in ne toliko sistemski, na katere država lahko vpliva. Prav tako so osebni dejavniki na prvem mestu tudi med spodbudami. Bolj so se pripravljene seliti moški, mlajši, manj vezani na partnerja ter višje izobraženi.

Summary

Telephone survey about job mobility of Slovenian workers has been conducted from 14th to 20th of February 2006. The survey contains answers from 967 respondents from 18 to 45 years of age. The sample frame was the register of phone subscribers. Telephone interviews were performed by standardized questionnaire. In the survey participated 51,2 % men and 48,8 % women. The average age of all interviewed people was 32 years. Almost half of them finished secondary school, 31 % have university degree. Half of them are married or live with the partner (cohabitation – not married). One third are singles. About half of respondents have children, mostly two or one child. The average age of the youngest child or the only child is nine years.

The purpose of this research was to establish and to evaluate the circumstances which encourage or restrain migrations. The basic finding of this research is that about one fifth of respondents only considered to migrate abroad, half of them would be ready to go abroad for a short or large period of time if they had a suitable job offer. Most desired countries to migrate to are Germany, Austria and Great Britain or the countries of Western Europe in general.

By opinion of respondents the major opportunities for employment abroad are available for experts with specific knowledge and people with rich job experience. Willingness for mobility is influenced mostly by partner and family. The main obstacles for mobility are separation from the partner, dependent children and family situation. Motivations for decision to go abroad are mainly having partner or family member abroad.

Mobility obstacles were divided into the system obstacles and personal obstacles. For respondents personal obstacles are more important. Lower willingness to move abroad has been found among those, who more agree with claims that they like to live in Slovenia, that they never liked to move, those who estimate system obstacles high, those who feel too old to move, people who think they won't benefit by moving, don't want to risk and estimate personal obstacles higher. The survey has shown that personal obstacles are more important than system obstacles, which could be influenced by the government. Personal matters are also among influential motivators. Willingness to move is mostly among the men, the younger, the higher educated and the less tied with partner.

1. Cilj in namen raziskave

S polnopravnim članstvom Slovenije v EU in postopnim odpravljanjem zakonskih in drugih ovir za zaposlovanje v deželah članicah Evropske unije po eni strani ter glede na vse bolj izrazite globalizacijske pritiske, ki delujejo na slovensko zaposlitveno tržišče, se kot realen problem in možnost na sistemski in individualni ravni postavlja vprašanje zaposlovanja delavk in delavcev iz Slovenije v drugih evropskih državah.

V središču zanimanja raziskave so predvsem individualne, družinske, skupinske, znotraj sistemske situacije ter ovire in motivacije, ki lahko vplivajo na sprožanje ali zadrževanje migracij delavcev in delavk iz slovenskega zaposlitvenega okolja v zaposlitvena okolja drugih evropskih držav. Raziskava se je delno zgledovala po podobni študiji iz leta 2004 z naslovom »Job Mobility Obstacles within Austria and EEA Countries« avtorjev Petra Schlöglja in Norberta Lachmayrja iz Österreichisches Institut für Berufsbildungsforschung.

Raziskava je skušala zajeti in ovrednotiti okoliščine, ki sprožajo oz. zadržujejo migracije in ki so povezane z:

- generacijsko pripadnostjo posameznikov,
- značilnostmi njihove socializacije,
- njihovimi izobrazbenimi statusi oz. njihovimi izobrazbenimi potmi,
- njihovimi zaposlitvenimi statusi in položajem v nacionalnem zaposlitvenem tržišču,
- njihovimi družinskimi statusi,
- njihovimi individualnimi in družinskimi materialnimi razmerami,
- njihovo vrednotno usmerjenostjo,
- njihovo kulturno in jezikovno usposobljenostjo za prehod v nova zaposlitvena okolja itd.

Raziskava ponuja prve kvantifikacije problema in skuša prispevati k razumevanju okoliščin, ki vplivajo na premislek oz. odločitev o možni delovni selitvi. Rezultati raziskave lahko prispevajo tudi k oceni demografskih in drugih vplivov na slovenski družbeni razvoj.

2. Načrt in izvedba raziskave

Raziskava je zajela izbor respondentov iz starostne skupine od 18 do 45 let. Vzorčna baza je bila opravljena na osnovi registra telefonskih naročnikov. Vzorec za raziskavo je bil velikosti 4216 enot. Na vzorcu je bila predhodno opravljena stratifikacija glede na spremenljivko velikost naselja (ki je v vzorcu pripisana kot objektiven podatek iz uradnih evidenc statističnega urada). Velikost vzorca je bila ocenjena glede na strukturo ciljne skupine v populaciji in pričakovano stopnjo sodelovanja. Izbor telefonskih števil je potekal naključno, respondenti v starostni skupini med 18 in 45 let v gospodinjstvu pa bili prav tako izbrani s pomočjo naključnega izbora po metodi »zadnjega rojstnega dne«.

Med celotno vzorčno bazo je bilo 2108 primernih oseb (takih, ki so ustrezale ciljni populaciji), na anketo pa je odgovorilo 967 anketirancev. Stopnja realizacije je bila 46 %. Ena anketa je v povprečju trajala 14 minut. Podatki so bili naknadno uteženi po spolu, podatki za uteževanje pa so bili pridobljeni iz uradnih evidenc statističnega urada. Vrednosti uteži se nahajajo med 0,8 in 1,2. Struktura spola pred in po uteževanju:

	pred uteževanjem	po uteževanju
moški	42,4	51,2
ženske	57,6	48,8

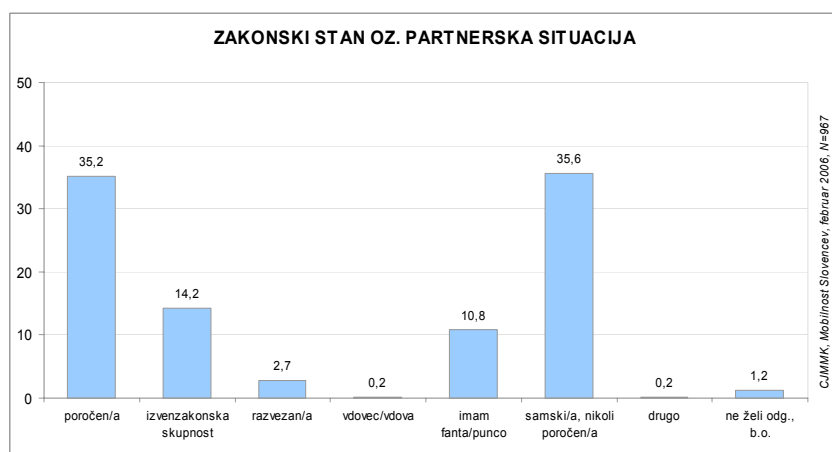
Kot je razvidno iz sumarnika, uteževanje sicer ni bistveno vplivalo na ostale spremenljivke v raziskavi.

Anketa je potekala 5 dni in sicer v dopoldanskem času od 11:00 do 14:00 ure ter v popoldanskem času od 16:00 do 21:15 ure. Anketiranje so izvajali izšolani anketarji pod strokovnim nadzorom, katerega namen je zagotovitev kvalitete komunikacije in anketarskega dela.

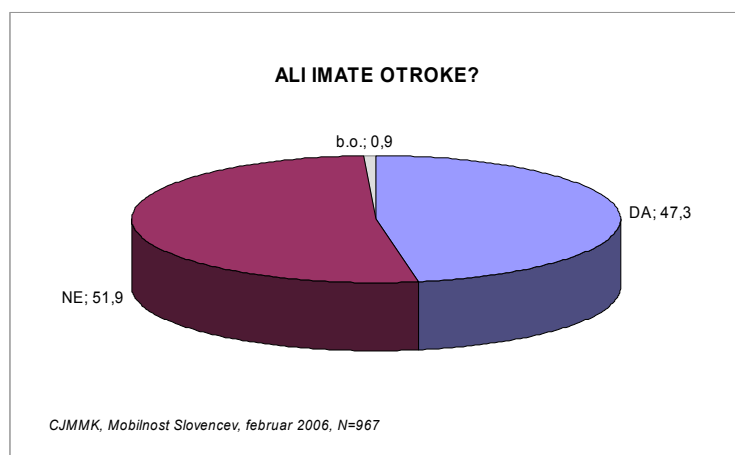
3. Analiza

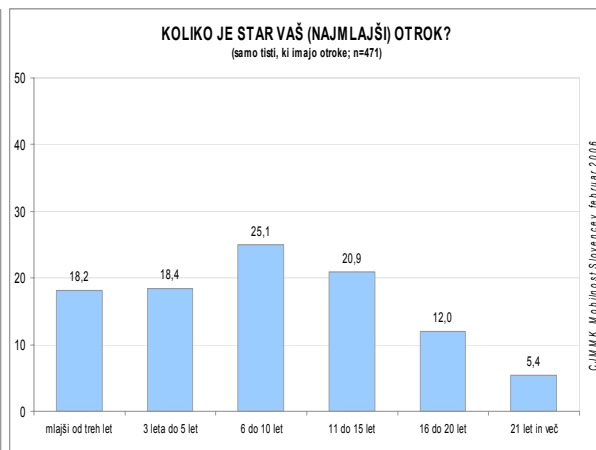
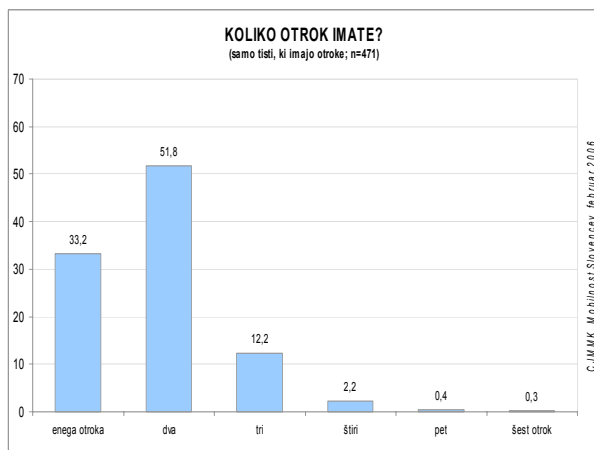
3.1. Demografski opis anketirancev

Analiza je bila opravljena na uteženih podatkih. V anketi je po uteževanju 51,2 % moških ter 48,8 % žensk. Povprečna starost anketirancev je 32 let. Skoraj polovica jih ima končano srednjo šolo, 31 % anketirancev ima fakultetno ali višjo izobrazbo. Večina (37 %) anketirancev živi na podeželju, tretjina jih živi v manjšem kraju ali mestu, približno 29 % pa jih prebiva v večjih mestih. Poročenih oz. živečih v izvenzakonski skupnosti je polovica. Samskih je dobra tretjina.

Otroke ima približno polovica vprašanih, večinoma imajo dva oz. enega otroka, pri čemer je povprečna starost najmlajšega ali edinega otroka devet let.

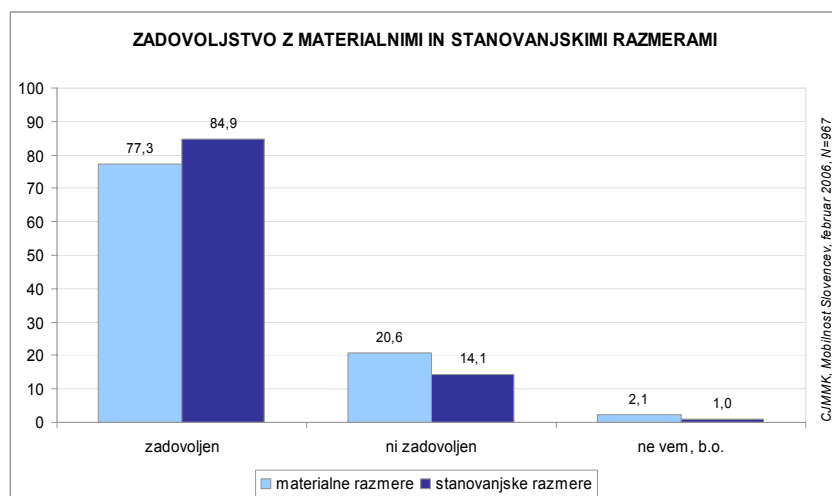

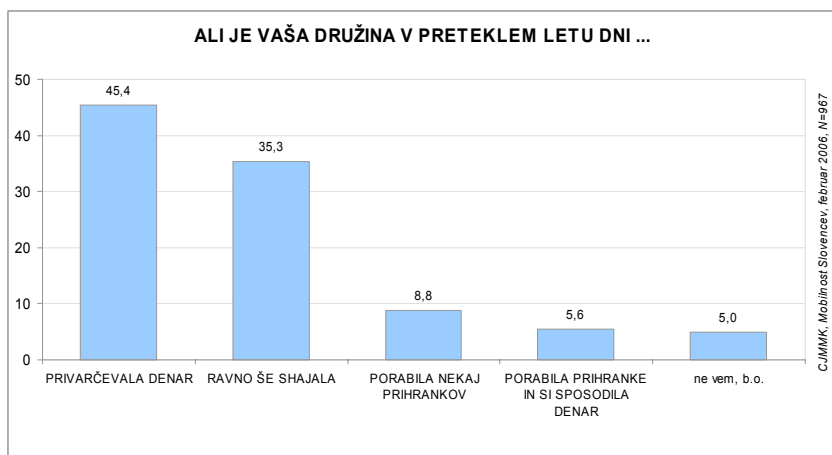

Anketirana skupina sodi med aktivne uporabnike interneta, saj je med njimi skoraj štiri petine tedenskih in vsakodnevni uporabnikov. Nikoli interneta ne uporablja le desetina.

3.2. Materialne razmere anketirancev

Pridobljeni podatki kažejo, da je velika večina zadovoljna tako s svojimi materialnimi, kot tudi s svojimi stanovanjskimi razmerami. Na dobro materialno stanje kaže tudi podatek, da je skoraj polovica družin, vprašanih v preteklem letu, privarčevala denar. Povprečni osebni dohodek anketirancev (če odštejemo tiste, ki nimajo dohodka in tiste, ki tega podatka ne želijo razkriti) je 173.000 SIT (po statističnih podatkih je povprečna slovenska neto plača v letu 2005 znašala 176.311 SIT).

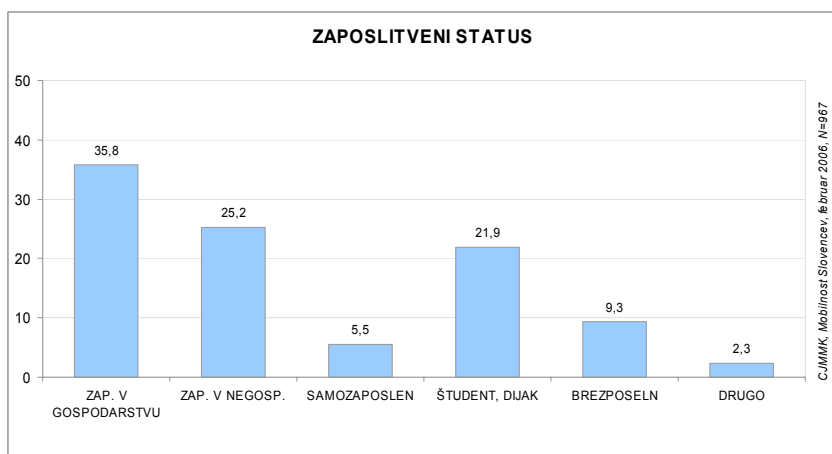

Večina anketirancev se uvršča v srednji družbeni sloj, dobrih deset odstotkov v višji sloj, 18 odstotkov pa se uvršča v nižji družbeni sloj.

3.3. Zaposlitev

Med anketiranimi je bilo 36 % zaposlenih v gospodarstvu in četrtnina pa v negospodarstvu. Študentov in dijakov je bilo 22 %, brezposelnih pa 9 %. Ostale kategorije niso izraziteje zastopane.

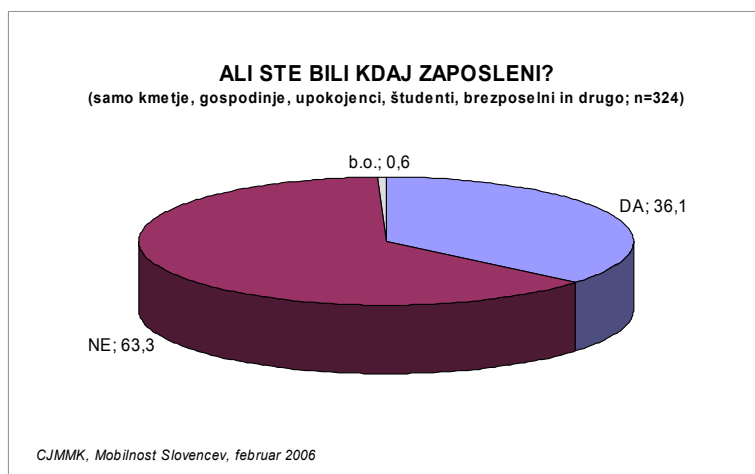
Pri obliki zaposlitve prevladuje zaposlitev za nedoločen čas (51,5 %), za določen čas pa je zaposlenih 14 % vprašanih. Druge oblike zaposlitve (pod kar štejemo dopolnilno delo, delo po avtorski pogodbi, podjemni pogodbi, delo preko javnih del, itd.) ima dobrih 17 % anketirancev, nekoliko manj (16,6 %) pa jih nima zaposlitve za plačilo.

Večinoma so za nedoločen čas zaposleni v gospodarstvu, negospodarstvu in samozaposleni, manj varna zaposlitev za določen čas pa je prevladujoča predvsem pri zaposlenih v gospodarstvu in v negospodarstvu.

Skoraj 64 % študentov opravlja druge oblike dela za plačilo, preostali pa ne opravljajo nobene dejavnosti v zameno za plačilo. Med brezposelnimi dela za plačilo ne opravlja tri četrtine brezposelnih anketirancev, preostala četrtina pa je izjavila, da opravlja delo za plačilo.

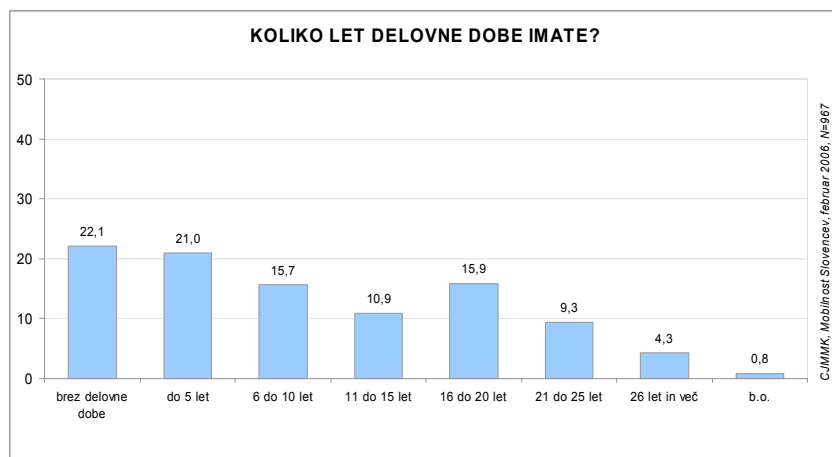
Med tistimi, ki niso zaposleni, jih slabi dve tretjini še nikoli ni bilo zaposlenih, brezposelni pa so večinoma do enega leta (52 %). Med brezposelnimi je dlje časa brezposelnih (nad 3 leta) dobra petina.

Med anketiranimi študenti jih je 14 % izjavilo, da so že bili kdaj zaposleni, med tistimi, ki so trenutno brezposelni, pa je bilo že kdaj zaposlenih 79 % ter petina takih, ki so brezposelni in brez delovnih izkušenj.

Brezposelne anketirance, ki pa so že bili zaposleni, pa smo vprašali po razlogu za prenehanje njihove zaposlitve (n = 116). 17 % vprašanih je navedlo, da se jim je iztekla pogodba o zaposlitvi, 14 odstotkov jih je izjavilo, da je bila njihovo delovno mesto ukinjeno, desetini je zaposlitev prenehala zaradi družinskih obveznosti. Večina anketirancev (43 %) je sicer navajala druge razloge, med katerimi so bili večinoma osebni razlogi oz. samostojna odločitev za prekinitev delovnega razmerja.

Na vprašanje, koliko let delovne dobe imajo, je 22 % anketirancev odgovorilo, da še nimajo delovne dobe, 21 % pa ima do 5 let delovne dobe.

Anketiranci, stari do 25 let, so večinoma še brez delovne dobe (71 %). Čas delovne dobe se sorazmerno z doseženo starostjo povečuje (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,759, kar kaže na močno povezanost*).

Med nezaposlenimi jih zaposlitev trenutno išče le tretjina, pri čemer se 35 % anketirancem ne zdi verjetno, da bodo našli zaposlitev v prihodnjih 6 mesecih, dobrih 33 % pa jih je mnenja, da bodo zaposlitev v prihodnjih 6 mesecih našli.

Med študenti jih 82 % ne išče zaposlitve. Analiza med brezposelnimi ($n = 93$) kaže, da aktivno išče zaposlitev 72 % brezposelnih, več kot četrtnina brezposelnih (27,5 %) pa trenutno ne išče zaposlitve.

Večini tistih, ki so brezposelni za obdobje manj kot pol leta, se zdi zelo verjetno, da bodo v prihodnjih šestih mesecih pridobili novo zaposlitev. S podaljševanjem dobe brezposelnosti odstotek upanja za novo zaposlitev naslednjih šest mesecev vidno upade (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je 0,021, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,558*).

Brezposelne smo vprašali, ali so bili s strani Zavoda za zaposlovanje seznanjeni z možnostjo iskanja dela v EU. S to možnostjo ni bilo seznanjenih 65,5 % brezposelnih anketirancev.

Med tistimi brezposelnimi, ki trenutno aktivno iščejo zaposlitev, jih je bilo s strani Zavoda za zaposlovanje seznanjenih z možnostjo iskanja zaposlitve v EU manj kot polovica (41 %). Kontingenčna analiza sicer kaže, da povezanost med seznanitvijo o možnostjih dela v tujini in razmišljanjem o selitvi v tujino ni statistično značilna, vendar trend kaže, da bi lahko bilo med tistimi, ki razmišljajo o selitvi v tujino, nekoliko več tistih, ki so bili s takšno možnostjo seznanjeni.

Zaposlene v gospodarstvu in negospodarstvu (n = 592) smo povprašali po skrbi glede izgube delovnega mesta. Dobra polovica zaposlenih anketirancev je odgovorila, da jih za zaposlitev ne skrbi, močno zaskrbljenih in ogroženih glede varnosti zaposlitve pa je 11 %.

Vse zaposlene (v gospodarstvu, negospodarstvu in samozaposlene; n = 643) pa smo povprašali po zadovoljstvu s trenutno zaposlitvijo. 68,5 % anketirancev je s svojo službo precej oziroma zelo zadovoljnih. Analiza s pomočjo t-testa je pokazala, da med tistimi, ki razmišljajo o selitvi v tujino in tistimi, ki ne, pri zadovoljstvu s službo ni statistično značilnih razlik. Je pa kontingenčna analiza pokazala, da o odhodu v tujino statistično značilno bolj razmišljajo tisti, ki so zelo nezadovoljni s sedanjo zaposlitvijo.

	Ali ste že kdaj razmišljali o preselitvi v tujino?	n	povprečje	standardni odklon
Kako zadovoljni ste s svojo sedanjo službo, zaposlitvijo?	da	228	3,75	1,131
	ne	411	3,86	0,953

Statistična značilnost t-testa je 0,2.

		Ali ste že kdaj razmišljali o preselitvi v tujino?	
		da	ne
Kako zadovoljni ste s svojo sedanjo službo, zaposlitvijo?	zelo nezadovoljen	56,7%	43,3%
	precej nezadovoljen	32,0%	68,0%
	niti - niti	38,9%	61,1%
	precej zadovoljen	30,5%	69,5%
	zelo zadovoljen	38,2%	61,8%
Skupaj		35,7%	64,3%

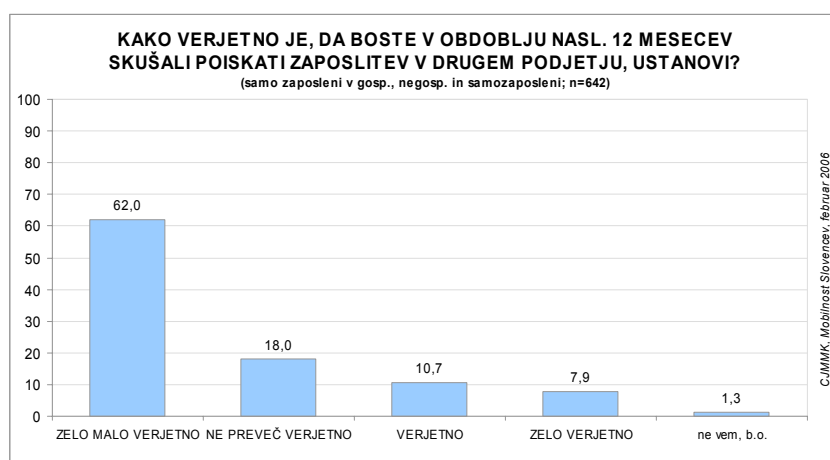
Statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je 0,04, vrednost kontingenčnega koeficienta je 0,12.

Pri odgovorih na vprašanje, kako težko bi bilo zaposlenim anketirancem najti novo delo, jih je dobra polovica mnenja, da bi jim bilo to dokaj oz. zelo težko. Tisti, ki razmišljajo o odhodu v tujino, so bolj izražali mnenje, da bi jim bilo lahko najti novo delo, tisti, ki pa o odhodu v tujino ne razmišljajo, da so bolj mnenja, da bi jim bilo novo delo težko najti.

	Ali ste že kdaj razmišljali o preselitvi v tujino?	n	povprečje	standardni odklon
Kako težko bi vam bilo nati novo delo?	da	226	3,35	1,124
	ne	407	3,64	1,166

Statistična značilnost t-testa je 0,002.

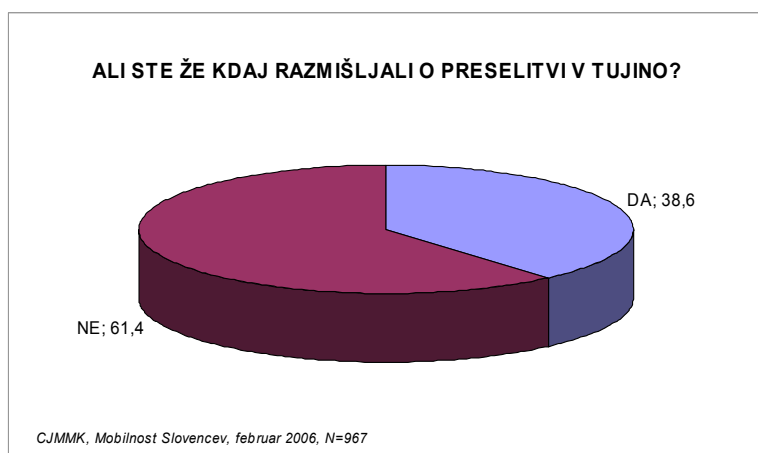
Prav tako jih je štiri petine mnenja, da ni preveč verjetno, da bodo v obdobju enega leta skušali poiskati zaposlitev v drugem podjetju.

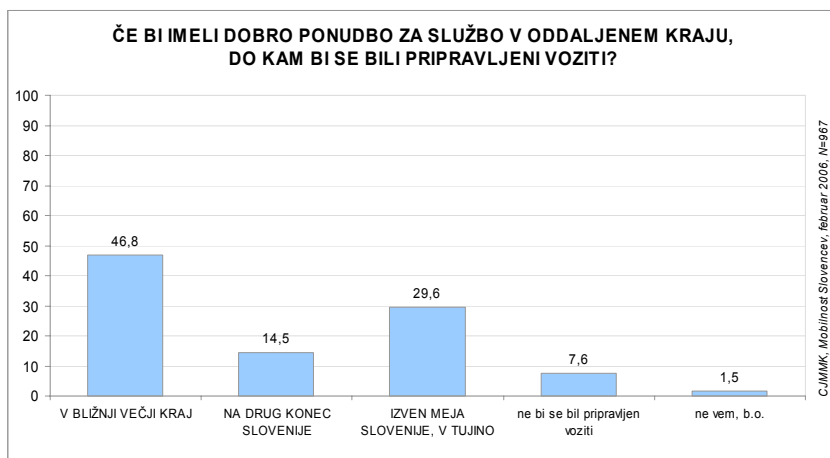
Statistična analiza je pokazala, da bolj kot so anketiranci nezadovoljni s trenutno zaposlitvijo, večja je verjetnost, da bodo v prihodnjem letu skušali poiskati zaposlitev v drugem podjetju (vrednost Pearsonovega koeficienta korelacije med spremenljivkama znaša -0,23 in je visoko statistično značilen).

3.4. Razmišljanje o odhodu v tujino

O preselitvi v tujino je že razmišljala dobra tretjina anketirancev, slabi dve tretjini pa ne.

Večina anketirancev (47 %) bi se bila v primeru ponudbe za dobro službo pripravljena voziti v bližnji večji kraj, izven meja Slovenije pa bi se bilo pripravljeno voziti 30 % vprašanih.

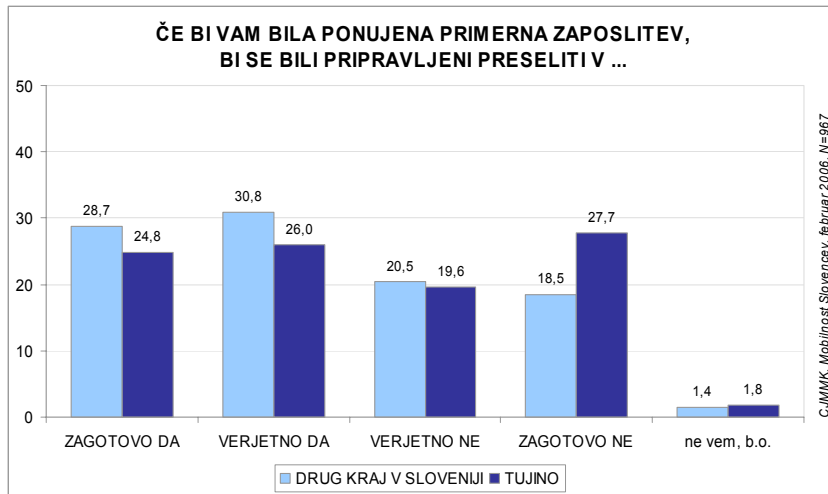
V bližnji kraj so se pripravljene voziti predvsem tisti, ki še niso razmišljali o preselitvi v tujino. Kontingenčna analiza med spremenljivkama »Do kam bi se bili pripravljene voziti« in »Zakonski stran« ne kaže izrazitejšje statistične značilnosti (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je 0,054*), vendar pa so se samski bolj pripravljene voziti izven meja Slovenije, kot ostali.

		Do kam bi se bili pripravljene voziti?			
		v bližnji večji kraj	na drug konec Slovenije	izven meja Slovenije, v tujino	ne bi se bil pripravljen voziti
zakonski stan	poročeni	52,0%	12,3%	25,5%	10,2%
	izvenzakonska skupnost	49,3%	12,7%	29,1%	9,0%
	fant/punca, ne živiva skupaj	46,1%	17,6%	32,4%	3,9%
	samski, nikoli poročen	44,0%	16,3%	34,1%	5,5%
skupaj		47,9%	14,5%	30,0%	7,6%

Kontingenčna analiza med spremenljivkama »Do kam bi se bili pripravljene voziti« in starostjo pa kaže, da so se mlajši bolj pripravljene voziti izven meja Slovenije kot ostali (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001*).

		Do kam bi se bili pripravljene voziti?			
		v bližnji večji kraj	na drug konec Slovenije	izven meja Slovenije, v tujino	ne bi se bil pripravljen voziti
starost	do 25 let	43,5%	18,1%	36,3%	2,1%
	26 – 30 let	47,1%	14,7%	30,4%	7,8%
	31 – 40 let	51,5%	13,4%	27,2%	7,9%
	41 let in več	46,8%	12,2%	26,8%	14,1%
skupaj		47,5%	14,6%	30,1%	7,8%

Za krajše ali daljše obdobje bi se bilo v kak drug kraj v Sloveniji pripravljeno preseliti dobrih 59 % anketirancev, v tujino pa polovica. Kljub temu izstopa delež anketirancev, ki se zagotovo ne bi bili pripravljene preseliti v tujino za krajši ali daljši čas (28 %), medtem, ko se jih znotraj Slovenije zagotovo ne bi bilo pripravljeno preseliti le dobrih 18 %.

Kontingenčna analiza med obema spremenljivkama (pripravljenost preseliti se v kak drug kraj v Sloveniji in pripravljenost preseliti se v tujino) kaže, da so tisti anketiranci, ki so se bolj pripravljeni preseliti v kakšen drug kraj v Sloveniji, tudi bolj pripravljeni preseliti v tujino (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,66, kar kaže na močno povezanost*).

Kontingenčna analiza kaže, da so se moški v primerjavi z ženskami bolj pripravljeni seliti v tujino (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,18*), enako pa velja tudi za selitev v drug kraj v Sloveniji (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,14*).

Prav tako so se bolj pripravljeni seliti v tujino mlajši anketiranci (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,25*), enako velja tudi za pripravljenost selitve v drug kraj v Sloveniji (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,3*).

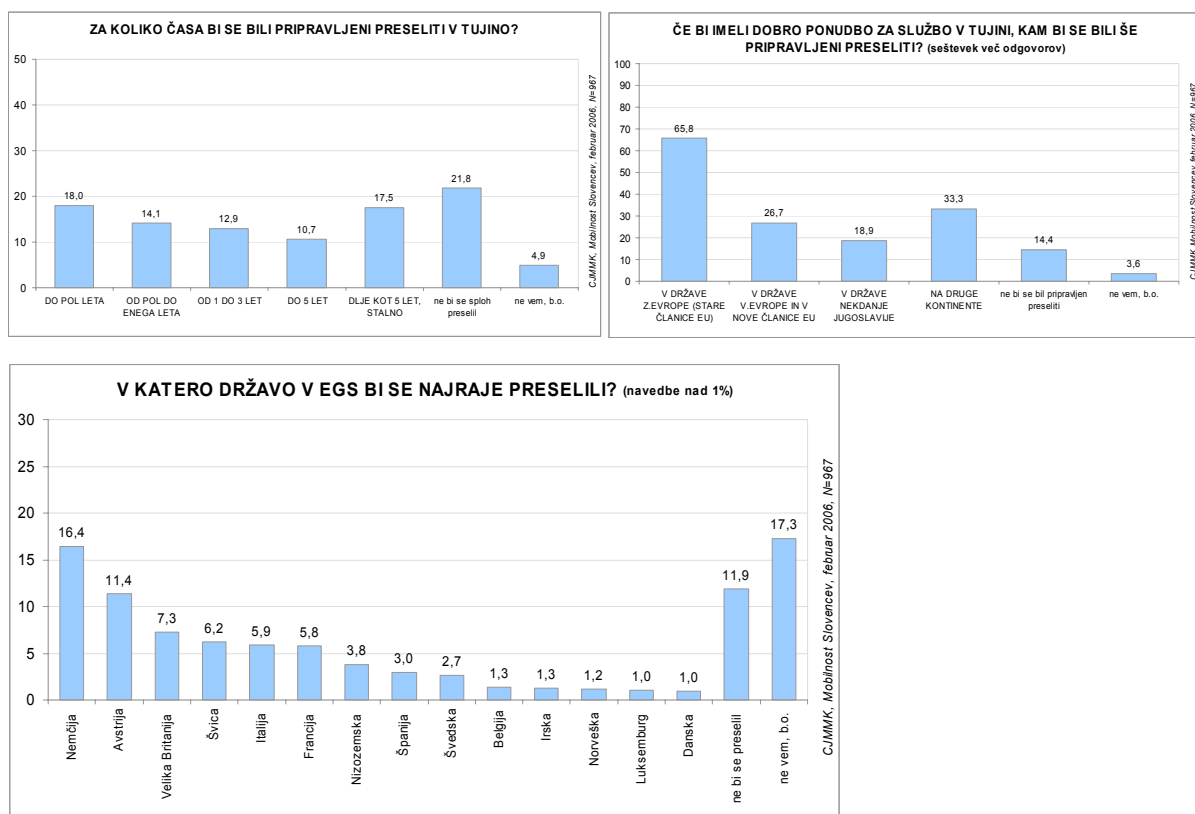
Manjšo pripravljenost na selitev v tujino opazimo pri anketirancih iz podeželja in manjših krajev (v nasprotju z anketiranci iz večjih mest - *statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,19*). Podoben trend je opazen tudi pri pripravljenosti na selitev v drug kraj v Sloveniji: anketiranci iz večjih mest (predvsem Ljubljane in Maribora) so se bolj pripravljeni seliti kot tisti iz podeželja (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,031, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,14*).

Analiza kaže tudi, da je partner pomemben dejavnik pri odločanju o selitvi v tujino. Najmanj so se pripravljeni seliti poročeni, nekoliko bolj tisti, ki živijo v izvenzakonski skupnosti,

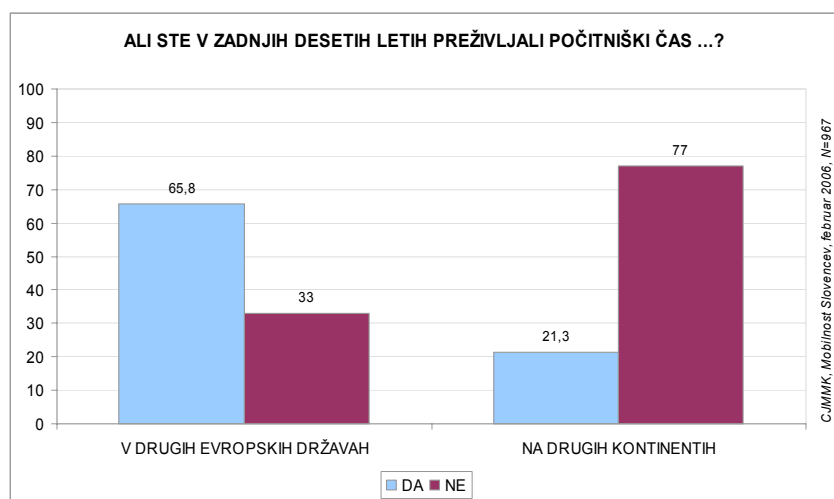
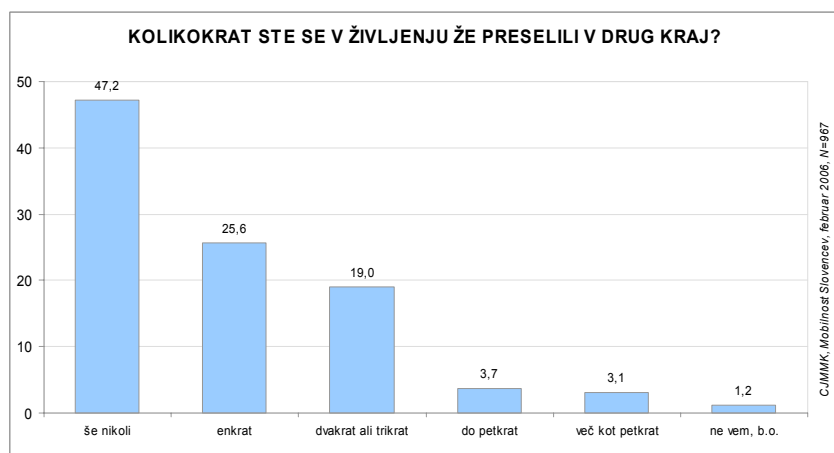
sledijo tisti, ki imajo fanta ali punco, najbolj pa so se pripravljene seliti samski anketiranci (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,28*). Za pripravljenost selitve v drug kraj v Sloveniji velja enako, le da so v tem primeru povezave še nekoliko bolj izrazite (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,3*).

Na pripravljenost za selitev vpliva tudi uporaba interneta. Tisti, ki uporabljajo internet pogosteje, so bolj pripravljeni na selitev v tujino (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,24*), pa tudi v drug kraj v Sloveniji (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,16*).

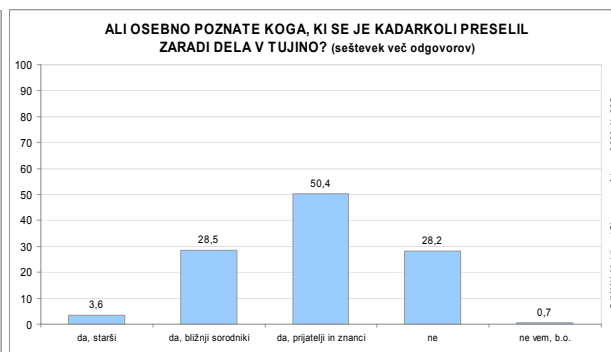
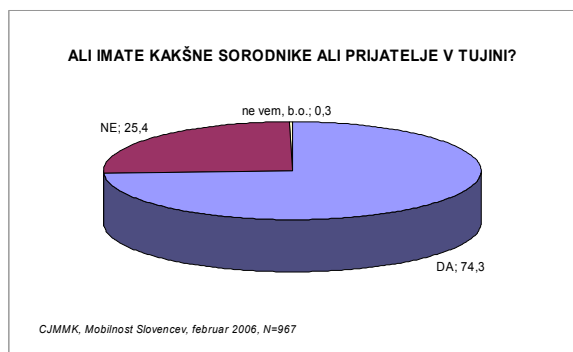
Med tistimi, ki bi se bili pripravljene preseliti v tujino, bi se jih večina (slabi dve tretjini) preselila za krajše obdobje (do enega leta), za stalno pa bi se preselilo le dobrih 17 odstotkov. Med najbolj zaželenimi ciljnim državami so Nemčija, Avstrija in Velika Britanija, oziroma na splošno države zahodne Evrope (stare članice EU). Poleg tega bi se jih bilo na druge kontinente pripravljeno preseliti več (33 %) kot v države vzhodne Evrope oz. nove članice EU. Večina (74 %) jih sicer ni nikoli delala v tujini.

Večina anketirancev (skoraj polovica) se v življenju še ni preselila v drug kraj, dobra četrtina pa se je preselila le enkrat, kar kaže na nizko mobilnost vprašanih. So pa zato anketiranci bolj mobilni v primeru preživljanja počitniškega časa. V zadnjih desetih letih jih je 66 % dopust preživljalo v nesosednjih evropskih državah, v oddaljenih deželah (na drugih kontinentih) pa dobra petina.

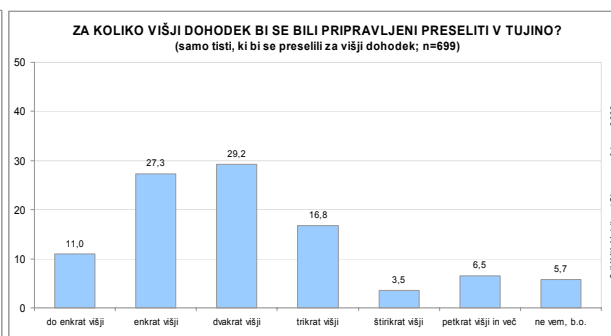
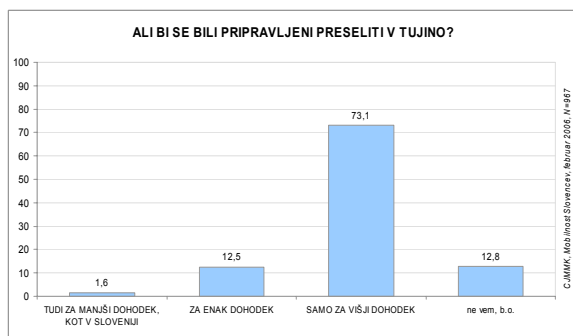
Slabe tri četrtine anketirancev je izjavilo, da ima v tujini sorodnike ali prijatelje, 71 % pa pozna koga, ki se je že preselil v tujino (večinoma prijatelje in znance).

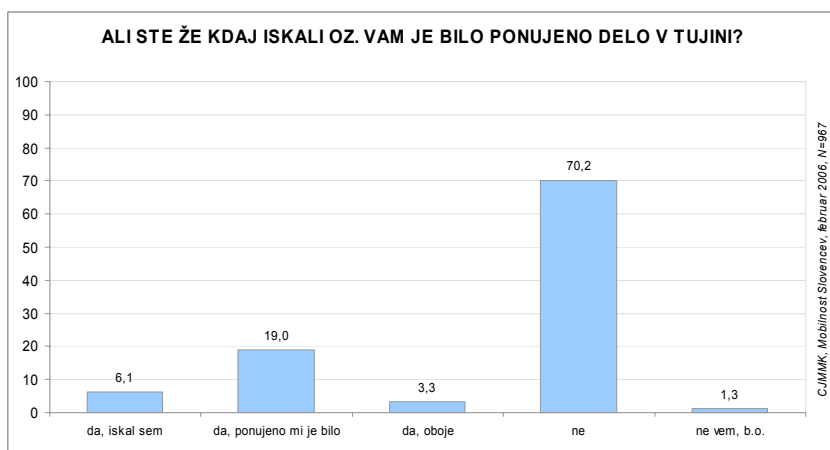
Anketiranci, ki imajo v tujini prijatelje in sorodnike, so se bolj pripravljeni preseliti v tujino (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,003, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,12*), oziroma so tudi bolj razmišljali o preselitvi v tujino (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,16*).

Tisti anketiranci, ki imajo v tujini prijatelje in sorodnike, so se pripravljene preseliti za dlje časa, oziroma za stalno (med njimi jih je kar 25,9 % takih, ki bi se bili pripravljene preseliti za 5 let oziroma za stalno - *statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,024, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,12*).

V tujino bi se bila večina (73 %) pripravljena preseliti le za večji dohodek (večinoma za enkrat ali dvakrat višjega), za enak dohodek le ena osmina.

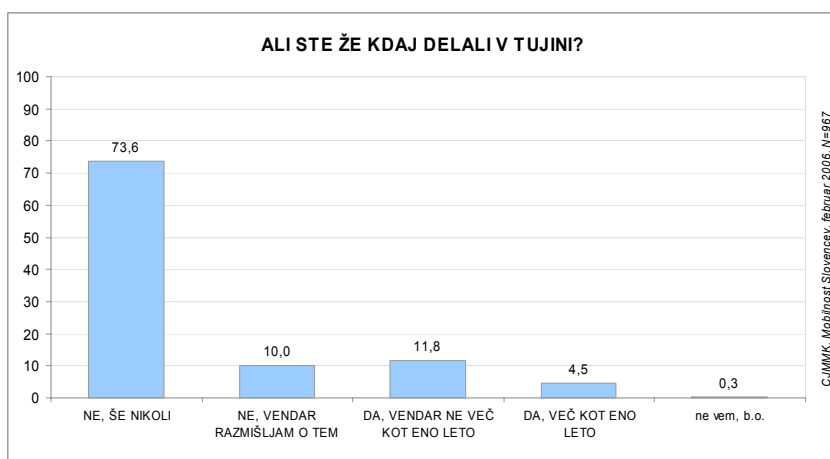

Večina (70 %) anketirancev še ni iskala dela v tujini, delo v tujini pa je že bilo ponujeno slabi petini vprašanih. Anketiranci, ki so že iskali delo v tujini, oziroma jim je bilo delo ponujeno, so statistično značilno bolj razmišljali o preselitvi v tujino (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,28*), oziroma so se bolj pripravljene preseliti v tujino (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,24*).

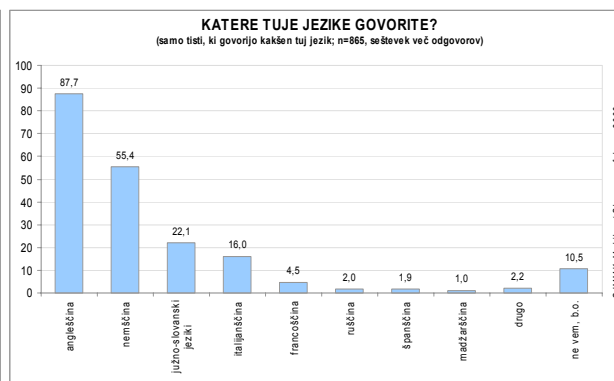
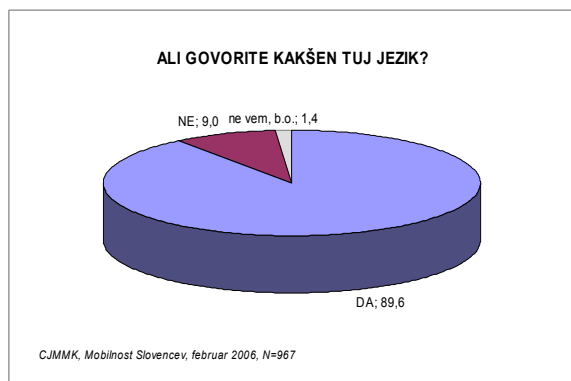
Večina anketirancev (slabe tri četrtine) v tujini še nikoli ni delala in tudi ne razmišlja o tem, desetina pa jih sicer v tujini ni delala, vendar o tem razmišlja. 16% jih je v tujini že delalo.

Analiza kaže, da so anketiranci, ki so v tujini že delali (za krajše ali daljše obdobje), bolj razmišljali o preselitvi v tujino (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,33*), poleg tega pa so se tudi bolj pripravljene preseliti tja (*statistična značilnost Hi-kvadrat statistike je manj kot 0,001, vrednost kontingenčnega koeficienta znaša 0,29*).

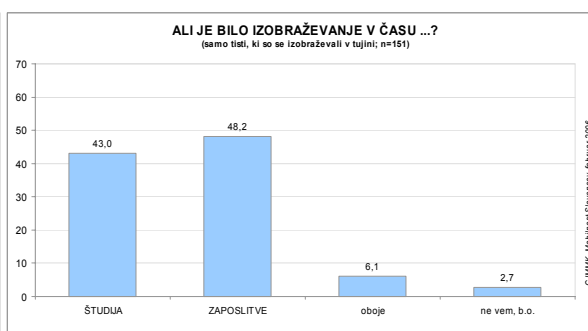
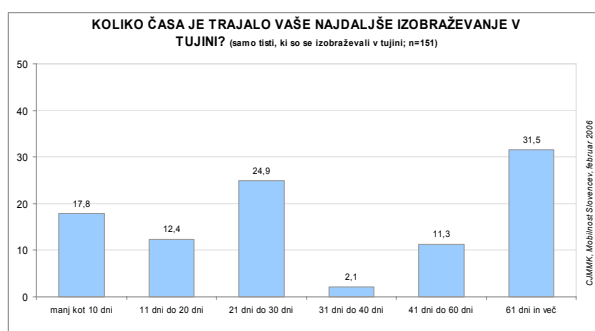
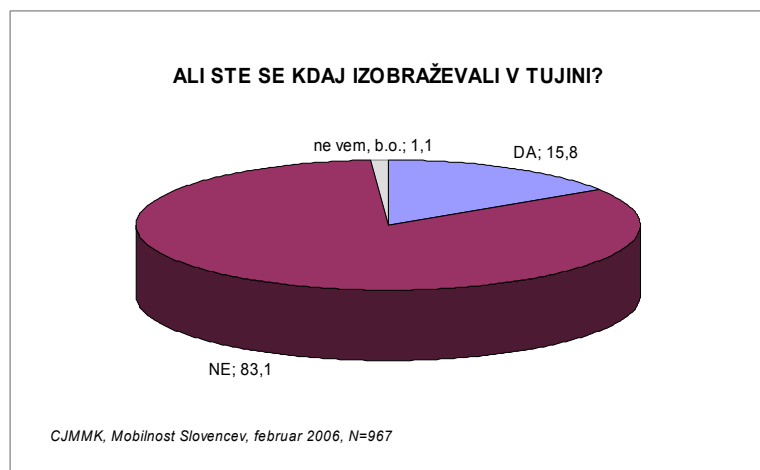

3.5. Pogoji za iskanje zaposlitve v tujini

Velika večina anketirancev (90 %) je izjavilo, da govori kakšnega izmed tujih jezikov. Med temi (n = 865) največ anketirancev govori angleščino (88 %), sledi nemščina (dobra polovica), južno-slovanski jeziki (22 %) ter italijanščina (16 %).

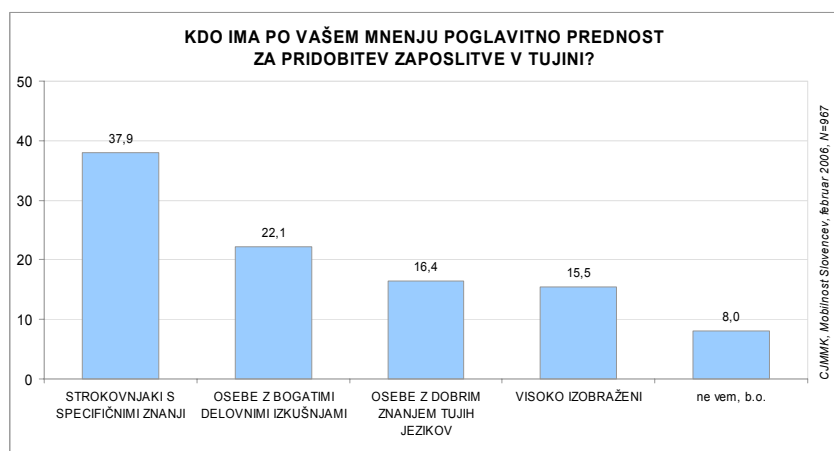

Večina anketirancev (dobre štiri petine) se ni nikoli izobraževala v tujini, tisti, ki pa so se (n = 151), pa so se večinoma izobraževali do 30 dni; približno polovica se je izobraževala v času študija, približno enak delež pa v času zaposlitve.

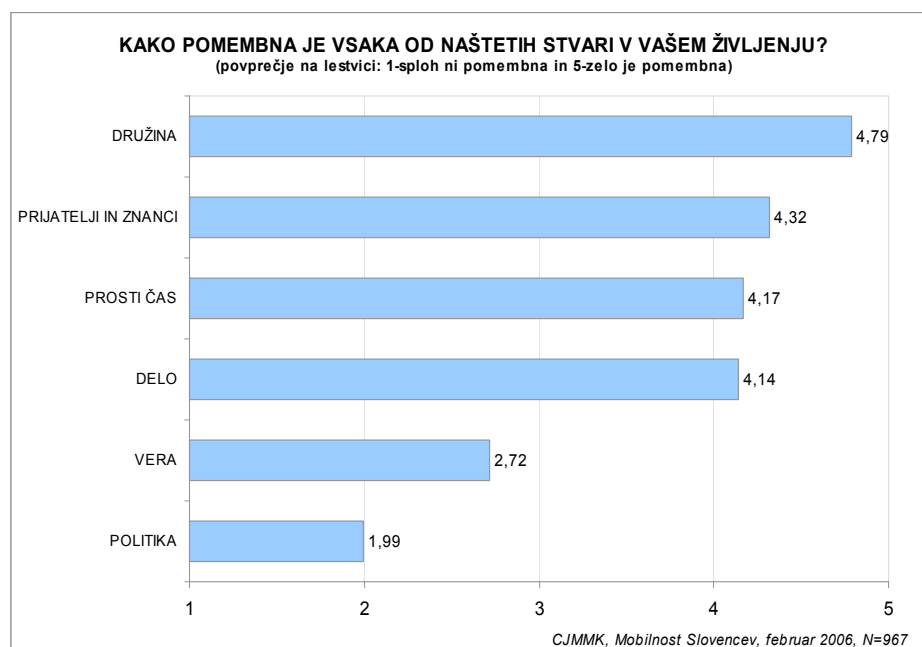
Po mnenju anketirancev imajo poglavitno prednost pri zaposlitvi v tujini strokovnjaki s specifičnimi znanji (38 %) in osebe z bogatimi delovnimi izkušnjami (22 %). Visoko izobrazbo kot poglavitni dejavnik vidi le dobrih 15 % vprašanih. Anketiranci znanje tujih

jezikov in visoke izobrazbe ne vidijo kot poglavitno prednost za pridobitev zaposlitve v tujini, pač pa ju verjetno vidijo kot pogoj za zaposlitev v tujini.

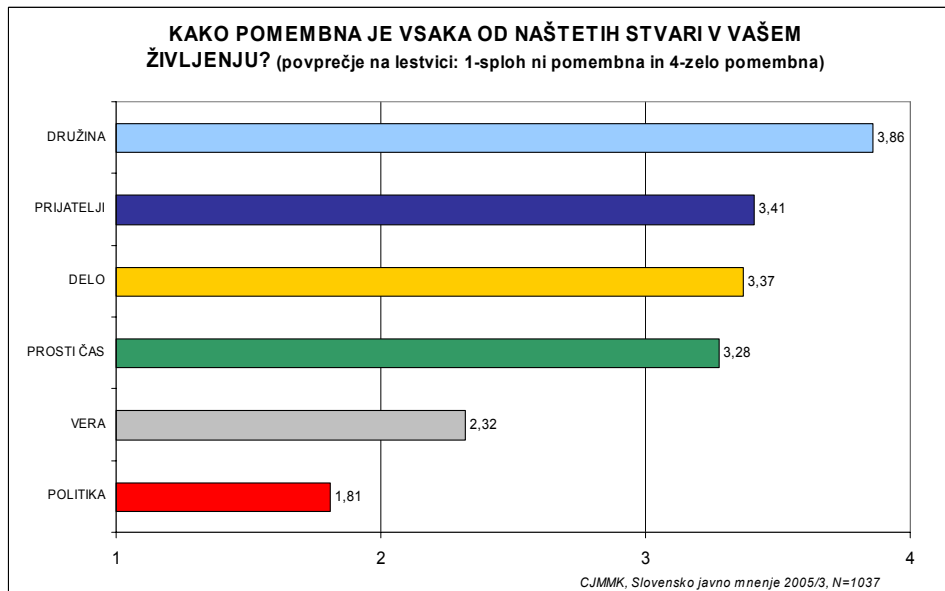
3.6. Spodbude in ovire pri odločanju o preselitvi v tujino

Anketirancem je v življenju najbolj pomembna družina ter prijatelji in znanci, sledita pa delo in prosti čas, katerih pomembnost anketiranci ocenjujejo približno enako.

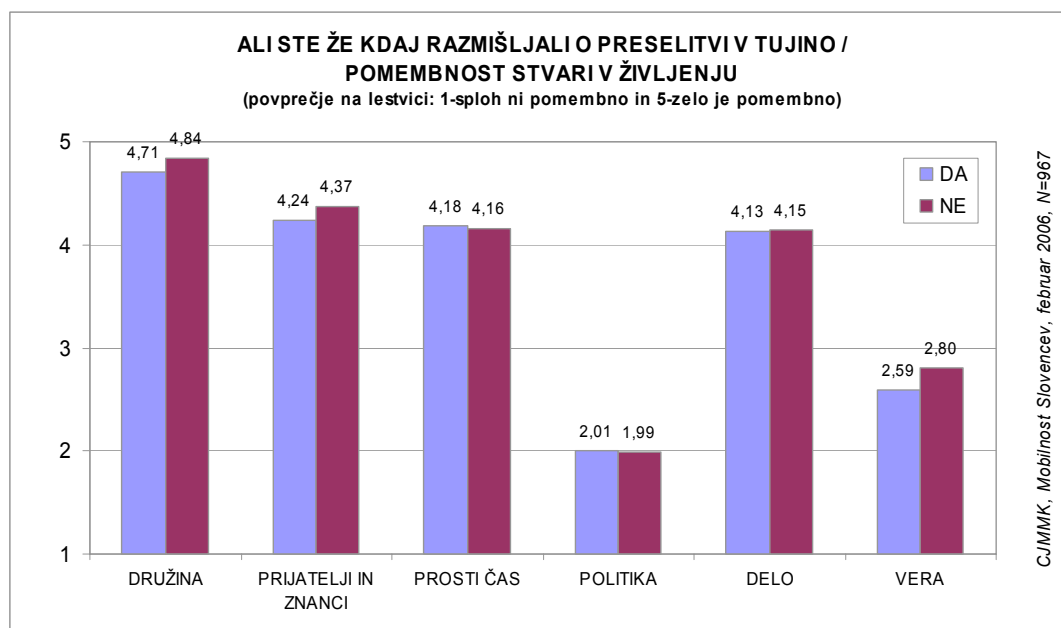

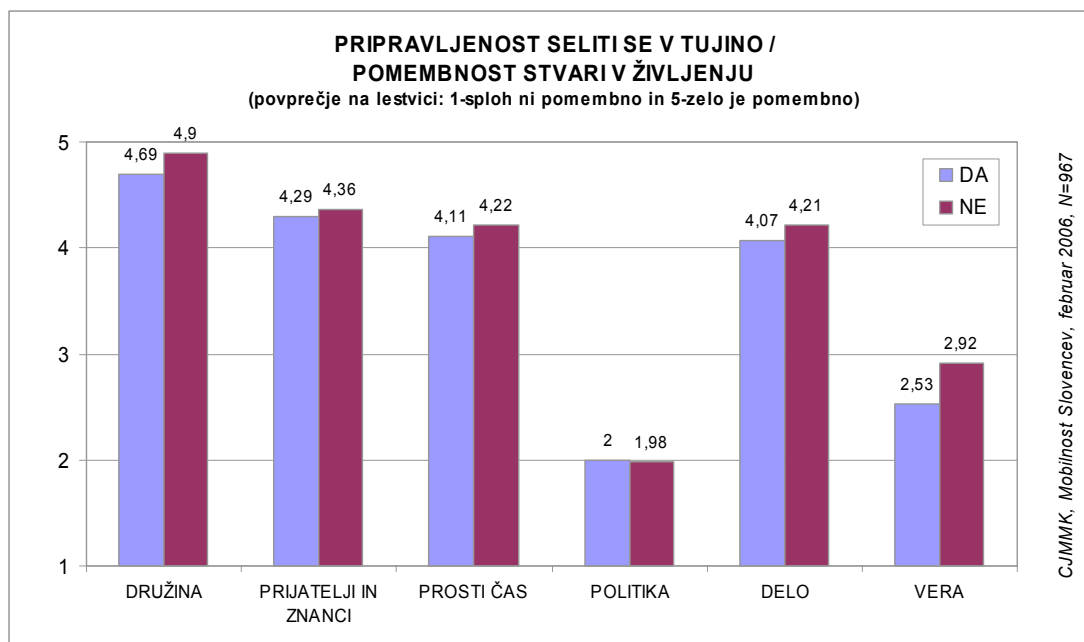
Primerjava s podatki pridobljenimi v raziskavi *Slovensko javno mnenje 2005/3* – »Svetovna raziskava vrednot« kažejo, da je v splošnem slovenskim anketirancem (populaciji od starosti 18 let dalje) najpomembnejša družina, sledijo prijatelji in znanci, delo in prosti čas, na

zadnjem mestu pa sta vera in politika. Podatki sicer niso neposredno primerljivi zaradi drugačne merske lestvice in drugačne ciljne publike, vendar je razvidno, da struktura vrednot anketirancev v raziskavi o mobilnosti ne odstopa bistveno od strukture vrednot splošne populacije.

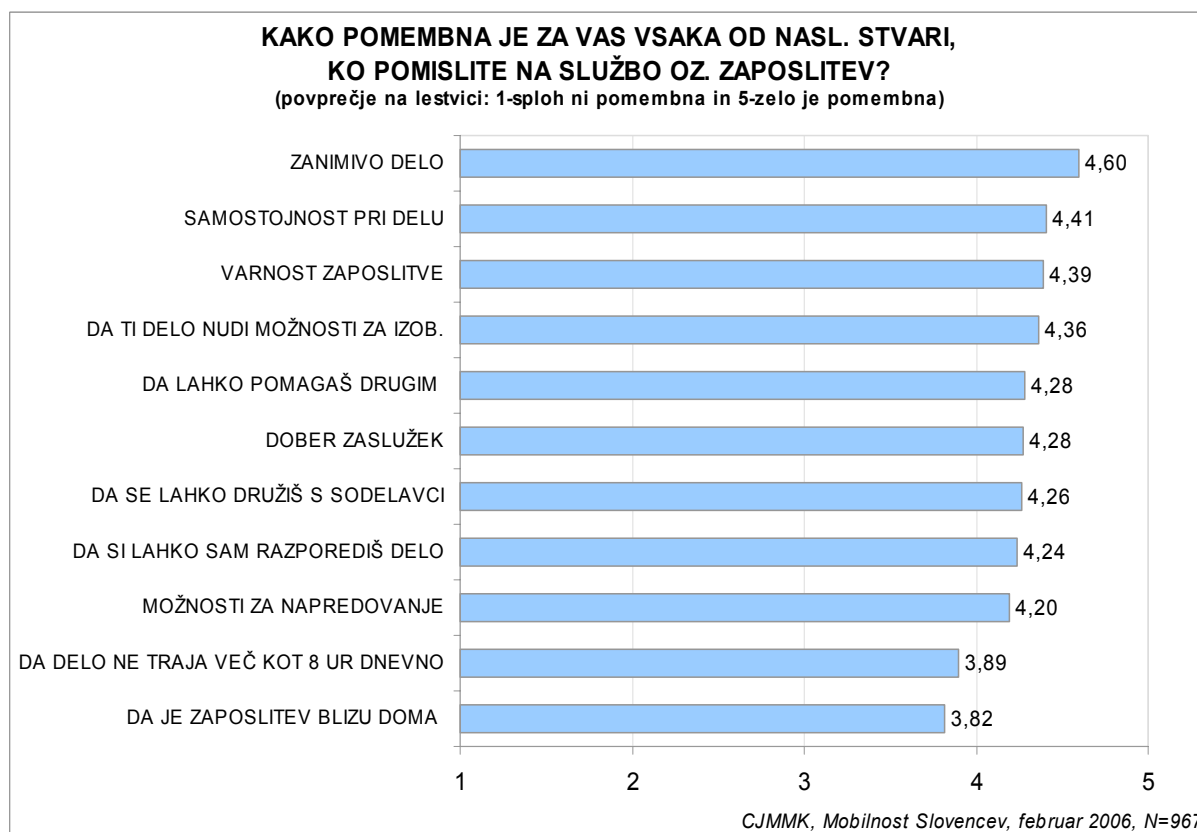

Analiza podatkov s t-testom je pokazala, da o odhodu v tujino manj razmišljajo tisti, ki jim je kot vrednota bolj pomembna družina, so jim bolj pomembni prijatelji in znanci ter jim je bolj pomembna vera. Podobno sliko kaže tudi analiza glede pripravljenosti na preselitev v tujino ob ponujeni primerni zaposlitvi. Manj so se pripravljene preseliti tisti, ki so jim kot vrednote pomembnejše družina, prosti čas, delo ter vera.

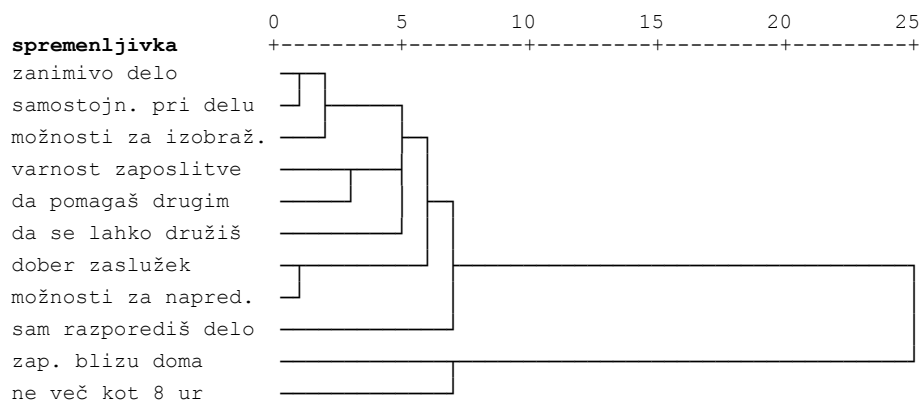

Anketirance smo povprašali tudi, kako pomembne so jim različne stvari, ko pomislijo na službo oziroma na zaposlitev. Anketiranci so po pomembnosti najvišje ocenili zanimivo delo, samostojnost pri delu ter varnost zaposlitve. Dober zaslužek je šele na petem oz. šestem mestu. Najnižje pa so po pomembnosti ocenili bližino delovnega mesta svojemu domu in da delo ne presega 8-urnega delovnika.

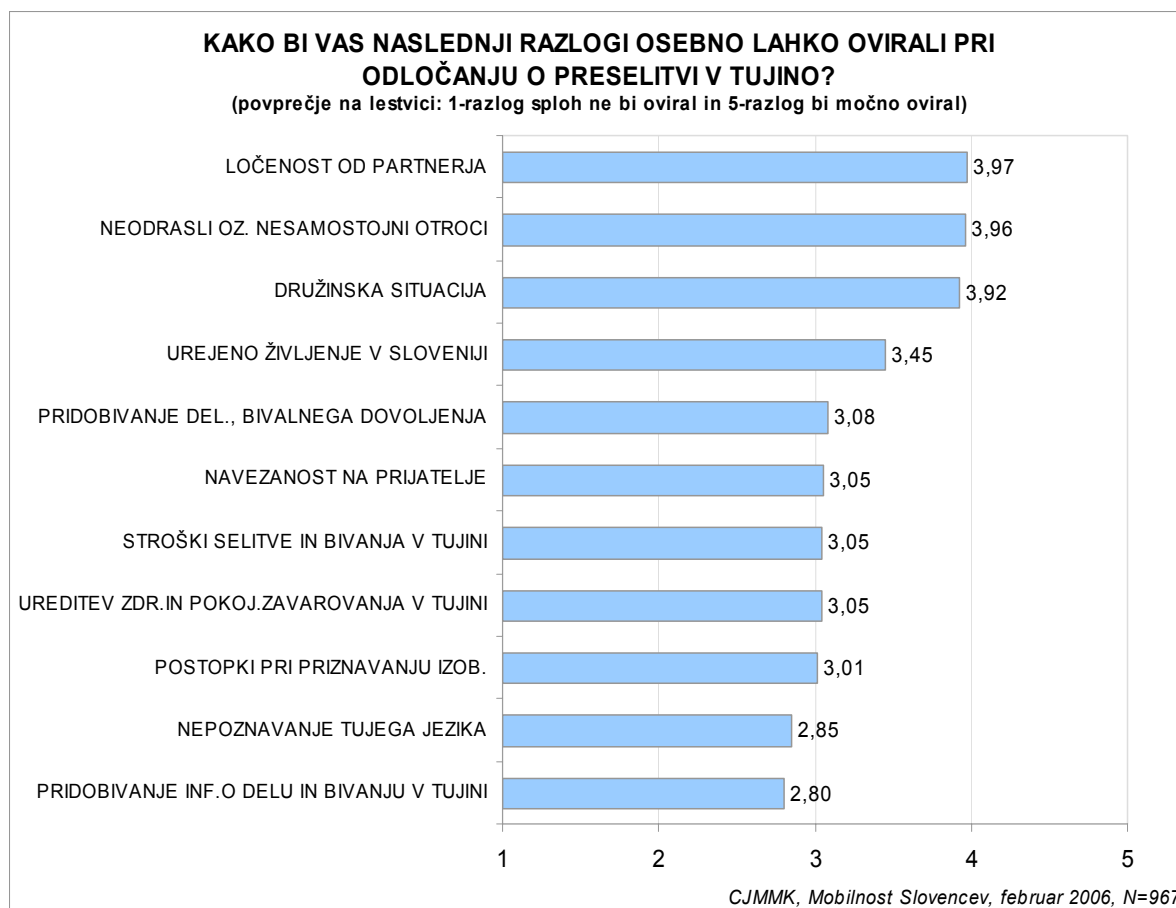
Na podlagi odgovorov smo narisali tudi dendrogram oz. drevo združevanja. Pri združevanju v skupine je bila uporabljena Wardova metoda. Wardova metoda združevanja je hierarhična metoda združevanja v skupine, temelji pa na zaporednem združevanju (zlivanju) dveh ali več skupin v novo skupino.

Analiza kaže, da odgovori razpadejo v dve skupini. Ena skupina vprašanj meri dimenzijo samorealizacije, povezano z osebnostno rastjo, druga pa dimenzijo odnosa dela kot nujnega pogoja za zagotavljanje eksistence.

Na podlagi te analize smo naredili dva indeksa; prvi meri dimenzijo samorealizacije pri zaposlitvi pri posameznem anketirancu, drugi pa dimenzijo odnosa do dela kot nujnega pogoja preživetja. Povprečna vrednost indeksa samorealizacije znaša 4,33, povprečna vrednost indeksa eksistenčnega odnosa do dela pa 3,85. Analiza s pomočjo t-testa je pokazala, da anketiranci, ki imajo višje vrednosti pri »eksistenčnem« indeksu, statistično značilno manj razmišljajo o preselitvi v tujino in so se tudi statistično značilno manj pripravljene preseliti v tujino.

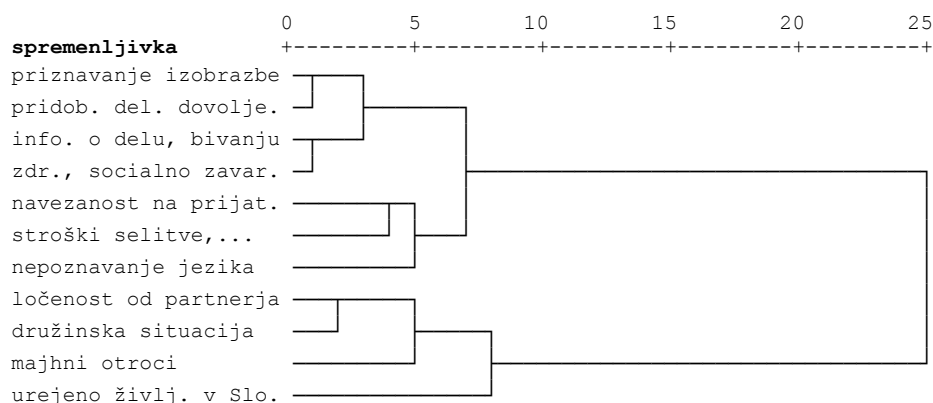
Med razlogi, ki bi anketirance ovirali pri odločanju o odhodu v tujino so večinoma navajali ločenost od partnerja, neodrasle oz. nesamostojne otroke in družinsko situacijo. Nepoznavanja tujega jezika in pridobivanja informacij o delu in bivanju v tujini anketiranci večinoma ne vidijo kot oviro, saj sta med ovirami na zadnjem mestu.

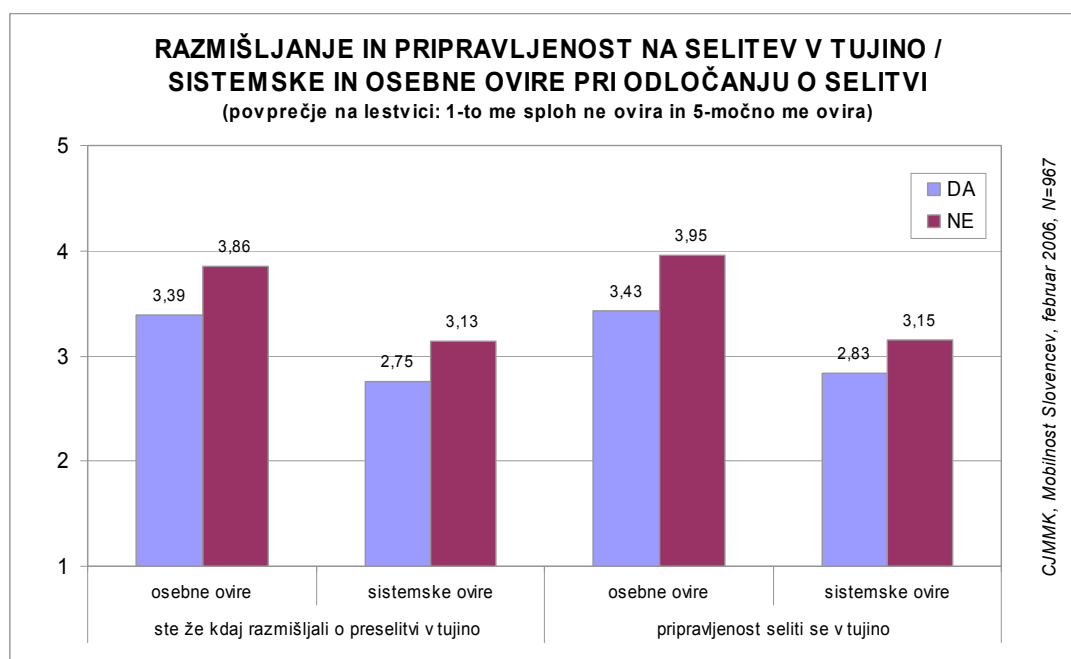
Faktorska analiza je pokazala, da se ovire delijo na dva sklopa. Prvi sklop predstavljajo tim. sistemske ovire (različni uradni postopki in urejanje dovoljenj, pa tudi postopek selitve in nepoznavanje tujega jezika), drugi sklop pa osebne ovire (npr. navezanost na partnerja, otroke, itd.) pri odločanju o preselitvi v tujino. Pri faktorski analizi je bila uporabljena metoda glavnih osi, ki maksimizira varianco skupnih faktorjev ter pravokotna varimax rotacija, ki maksimizira varianco kvadratov uteži v vsakem faktorju. Dobljena faktorja pojasnjujeta 40 % variabilnosti vhodnih spremenljivk.

spremenljivka	1. faktor (sistemske ovire)	2. faktor (osebne ovire)
Postopki pri pridobivanju delovnega, bivalnega dovoljenja	0,766	0,121
Pridobivanje informacij o delu in bivanju v tujini	0,741	0,130
Postopki pri priznavanju izobrazbe (nostrifikacija diplome...)	0,684	0,167
Ureditev zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja v tujini	0,628	0,131
Nepoznavanje tujega jezika	0,501	0,142
Stroški selitve in bivanja v tujini	0,448	0,209
Družinska situacija	0,151	0,730
Ločenost od partnerja	0,040	0,702
Neodrasli oz. nesamostojni otroci	0,118	0,551
Navezanost na prijatelje	0,201	0,428
Urejeno življenje v Sloveniji	0,305	0,405

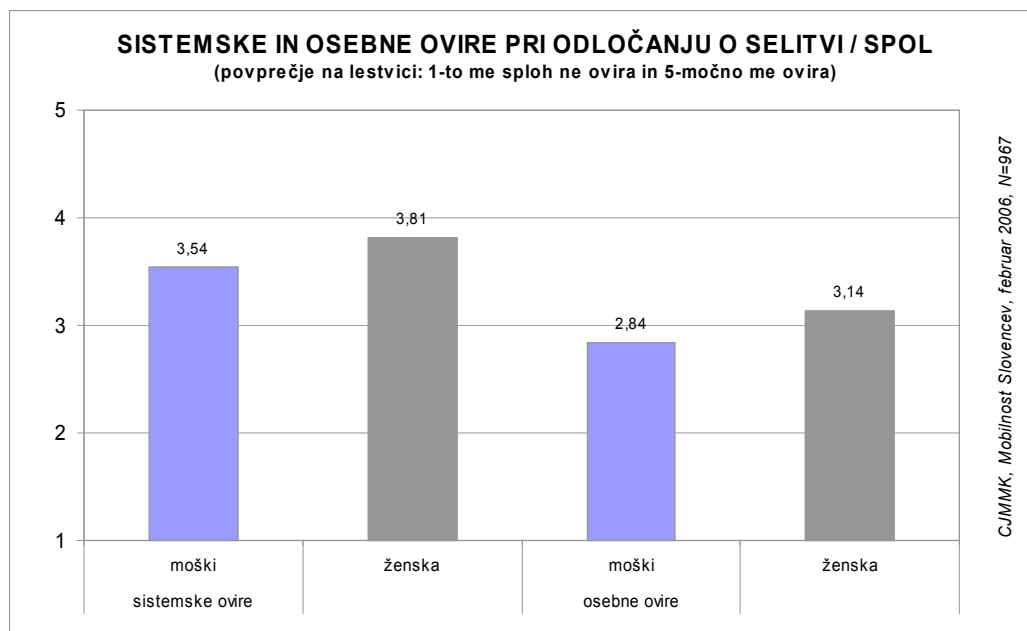
Podobno sliko prikazuje razvrščanje v skupine s pomočjo Wardove metode, oziroma dendrogram.

Analiza s pomočjo t-testa je pokazala, da anketiranci, ki razmišljajo, oziroma so pripravljeni oditi v tujino ob ponujeni primerni zaposlitvi v tujini, vidijo manj sistemskih in manj osebnih ovir za odhod. V povprečju sicer anketiranci ocenjujejo, da bi jih na lestvici od 1 do 5 osebni razlogi ovirali s povprečno oceno 3,67, sistemski razlogi pa s povprečno oceno 2,98.

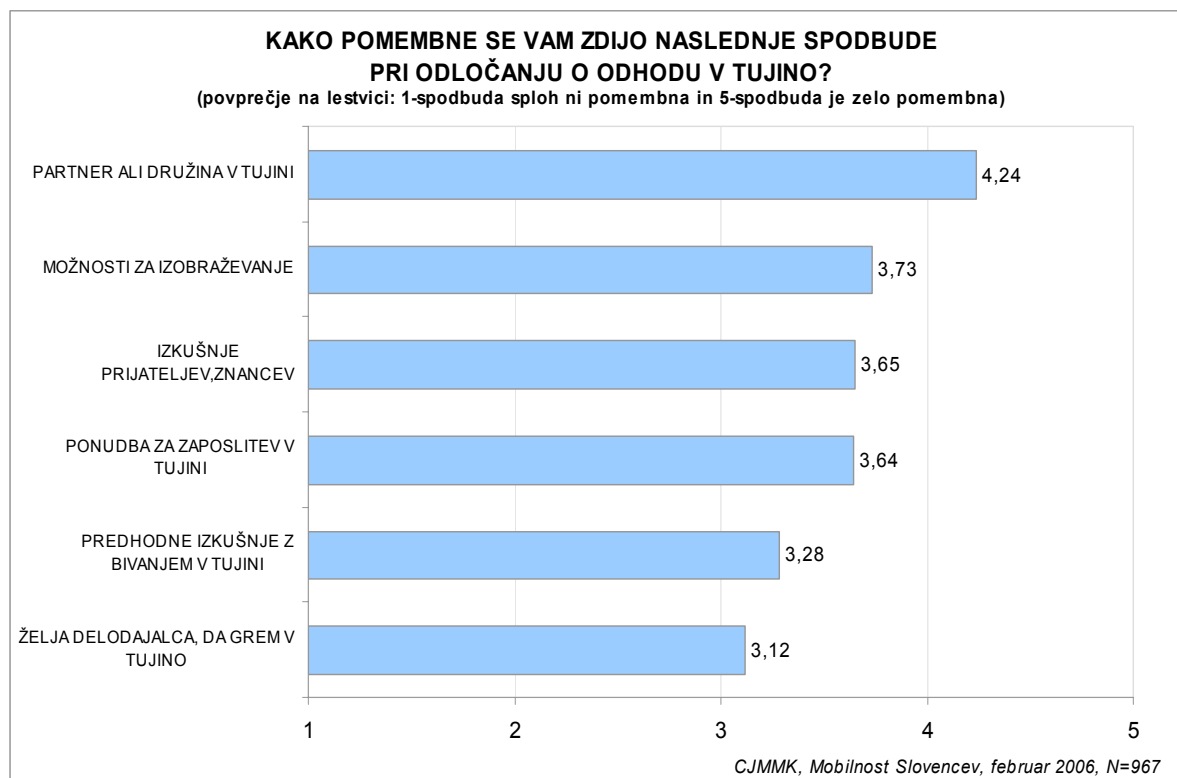
Analiza po spolu kaže, da ženske anketiranke v povprečju statistično značilno višje ocenjujejo pomen tako sistemskih, kot tudi osebnih ovir, kot moški. Prav tako osebne ovire višje ocenjujejo posamezniki z nižjo izobrazbo, pri sistemskih ovirah pa ni statistično značilnih razlik.

Prav tako izračun Pearsonovega koeficienta korelacije ni pokazal statistično značilnih razlik pri oceni pomena sistemskih in osebnih ovir glede na starost anketirancev. Anova test je pokazal, da po izobrazbi pri ocenjevanju pomena osebnih ovir anketiranci z osnovnošolsko izobrazbo statistično značilno višje ocenjujejo pomen osebnih ovir kot anketiranci s srednješolsko in višje- ter visokošolsko izobrazbo. Statistično značilne razlike so tudi med anketiranci s poklicno in višje- ter visoko izobrazbo; višje izobraženi nižje ocenjujejo pomen osebnih ovir. Glede na obliko zaposlitve so bile pri osebnih ovirah najdene statistično značilne razlike samo med samozaposlenimi in brezposelnimi – slednje osebne ovire ovirajo bolj kot samozaposlene. Pri sistemskih ovirah ni bilo statistično značilnih razlik glede na obliko zaposlitve.

Po opravljeni analizi glede na zakonski stan so bile ugotovljene statistično značilne razlike pri sistemskih ter pri osebnih ovirah. Pri sistemskih ovirah samski in nikoli poročeni anketiranci statistično značilno nižje ocenjujejo pomen sistemskih ovir kot poročeni in tisti, ki živijo v izvenzakonski skupnosti. Pri osebnih ovirah pa anketiranci, ki živijo v izvenzakonski skupnosti, statistično značilno nižje ocenjujejo pomen osebnih ovir kot poročeni. Prav tako statistično značilno višje ocenjujejo sistemske in tudi osebne ovire tisti anketiranci, ki imajo otroke. Statistično značilno nižje ocenjujejo pomen osebnih ovir tisti anketiranci, ki internet uporabljajo dnevno (glede na tedenske in še manj intenzivne uporabnike). Pri sistemskih ovirah glede na uporabo interneta ni statistično značilnih razlik.

Podobno sliko – na pomen osebnih razlogov pri odločanju o odhodu v tujino - kaže tudi ocena pomembnosti spodbud za odhod v tujino. Med spodbudami je na prvem mestu partner ali družina v tujini, na zadnjem mestu pa želja delodajalca po odhodu v tujino.

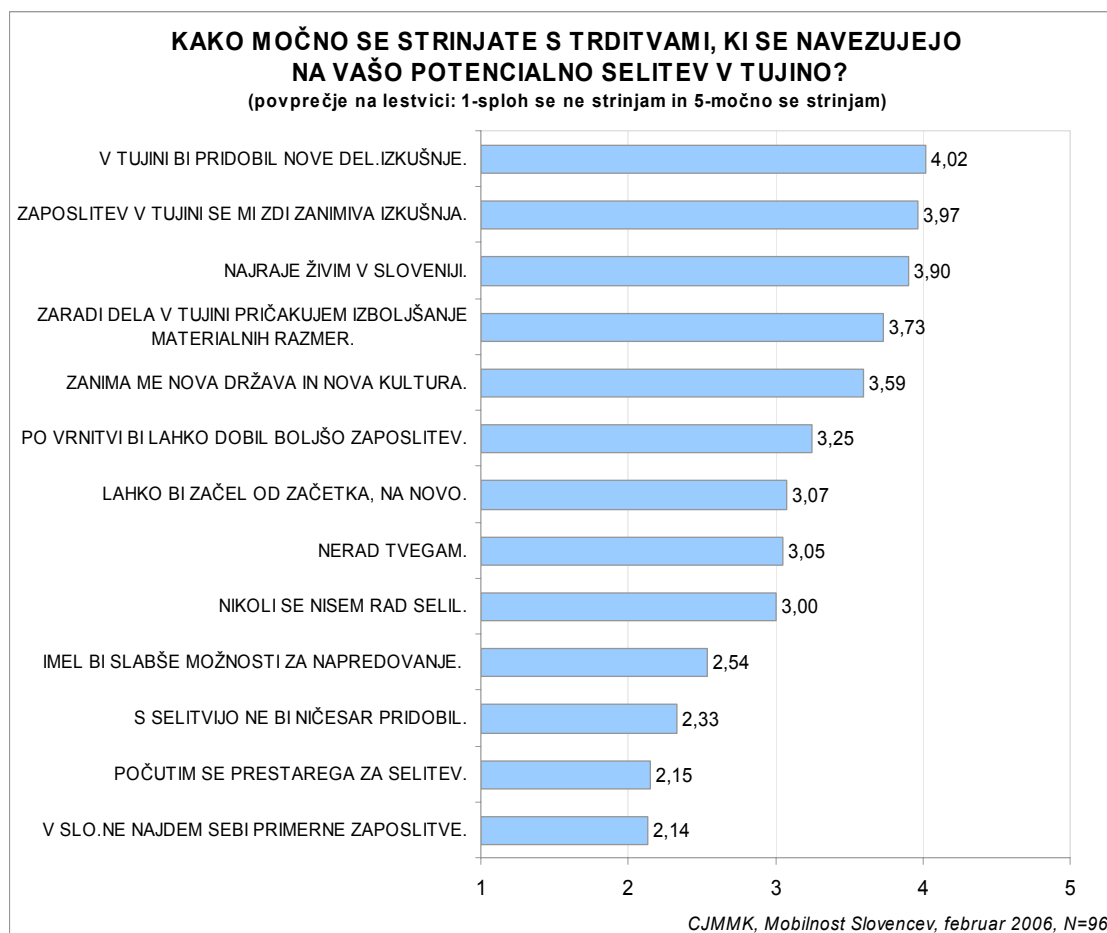
Analiza je pokazala, da so pri ženskah vse navedene spodbude za odločitev o odhodu v tujino statistično značilno bolj pomembne kot pri moških. Samski in nikoli poročeni anketiranci statistično značilno nižje ocenjujejo pomen spodbude partnerja ali družine v tujini kot poročeni in tisti, ki živijo v izvenzakonski skupnosti. Za anketirance, ki imajo otroke, je partner ali družina v tujini statistično značilno bolj pomemben motivator za odhod v tujino kot za tiste brez otrok. Anketirancem brez otrok pa je statistično značilno bolj pomembna spodbuda ponudba za zaposlitev v tujini kot tistim, ki imajo otroke.

Anketirancem s srednjo šolo so statistično značilno bolj pomembne izkušnje prijateljev in znancev, ki so že delali v tujini, kot osebam z višjo oz. visoko izobrazbo. Višje in visoko izobražene statistično značilno bolj motivira ponudba za zaposlitev v tujini kot anketirance z doseženo srednješolsko izobrazbo. Osebe s poklicno in srednjo šolo statistično značilno nižje vrednotijo spodbudo partnerja ali družine v tujini kot tisti, ki imajo doseženo višjo oz. visoko stopnjo izobrazbe. Analiza glede na starost (izračun Pearsonovega koeficienta korelacije) kaže, da starejše anketirance statistično značilno manj motivira ponudba za zaposlitev v tujini in možnosti izobraževanja kot mlajše. Anketiranci, ki vsakodnevno uporabljajo internet, so

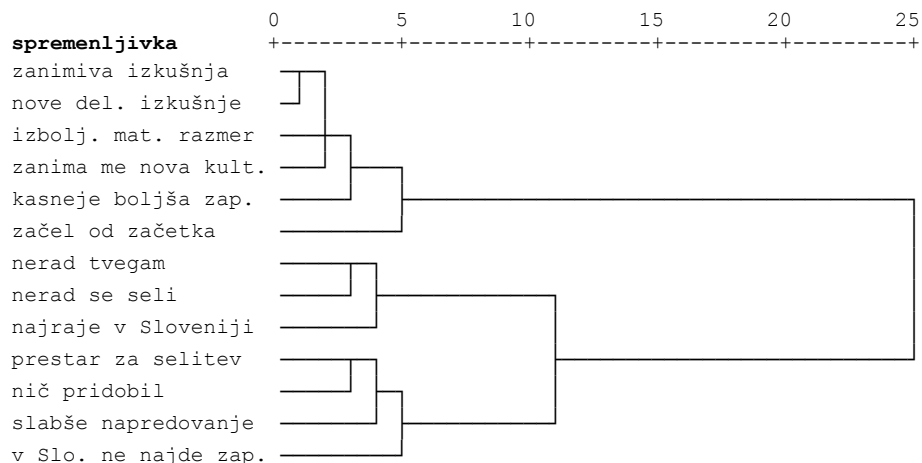
statistično značilno bolj motivirani s ponudbo za zaposlitev v tujini ter z možnostjo za izobraževanje kot tisti, ki uporabljajo internet redkeje ali nikoli.

3.7. Strinjanje s trditvami o potencialni selitvi v tujino

Anketiranci se najbolj strinjajo s trditvama, da bi v tujini dobili nove delovne in strokovne izkušnje, ter da se jim zdi zaposlitev v tujini zanimiva izkušnja.

Razvrščanje v skupine s pomočjo Wardove metode, oziroma dendrograma, kaže, da se trditve združujejo v dve oz. tri skupine. Eno skupino predstavljajo trditve, ki obravnavajo prednosti selitve v tujino, drugo pa ovire, pri čemer ta skupina lahko razpade na dva dela. Prvi del predstavljajo trditve, ki so povezane z nepripravljenostjo na spremembe, drugi del pa trditve, povezane z nesmiselnostjo selitve v tujino.

V spodnji tabeli so prikazani Pearsonovi korelacijski koeficienti med posameznimi trditvami in pripravljenostjo na selitev v tujino v primeru, da bi anketirancu tam bila ponujena primerna zaposlitev. Poleg trditve sta vključeni tudi oceni pomembnosti sistemskih in osebnih ovir. Trditve so anketiranci ocenjevali na lestvici od 1 do 5, pri čemer višja ocena pomeni večje strinjanje s trditvijo. Pripravljenost na preselitev v tujino pa je bila ocenjena s štiristopenjsko lestvico, pri čemer 1 pomeni, da se bi se bil anketiranec zagotovo pripravljen preseliti v tujino, 4 pa, da bi se zagotovo ne bi bil pripravljen preseliti v tujino.

	Bi bili pripravljeni preseliti se v tujino?	
	vrednost Pearsonovega koeficienta korelacije	moč povezave
Najraje živim v Sloveniji.	0,498	+++
Nikoli se nisem rad selil.	0,429	+++
Pomen sistemskih ovir (indeks)	0,349	++
Počutim se prestarega za selitev.	0,324	++
S selitvijo v tujino ne bi ničesar pridobil.	0,301	++
Nerad tvegam.	0,254	++
Pomen osebnostnih ovir (indeks)	0,214	++
V tujini bi imel slabše možnosti za napredovanje	0,170	+
V Sloveniji nimam oz. ne najdem sebi primerne zaposlitve.	-0,118	-
Po vrnitvi iz tujine, bi lahko dobil boljšo zaposlitev.	-0,123	-
V tujini bi lahko začel od začetka, na novo.	-0,187	-
Zaradi dela v tujini pričakujem izboljšanje materialnih razmer.	-0,188	-
V tujini bi pridobil nove delovne in strokovne izkušnje.	-0,270	--
Zanima me nova država in nova kultura.	-0,306	--
Zaposlitev v tujini se mi zdi zanimiva izkušnja.	-0,345	--

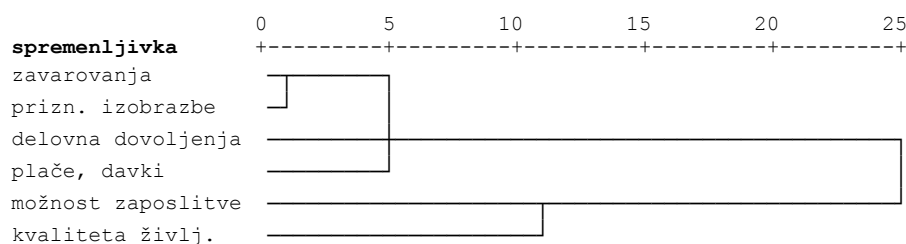
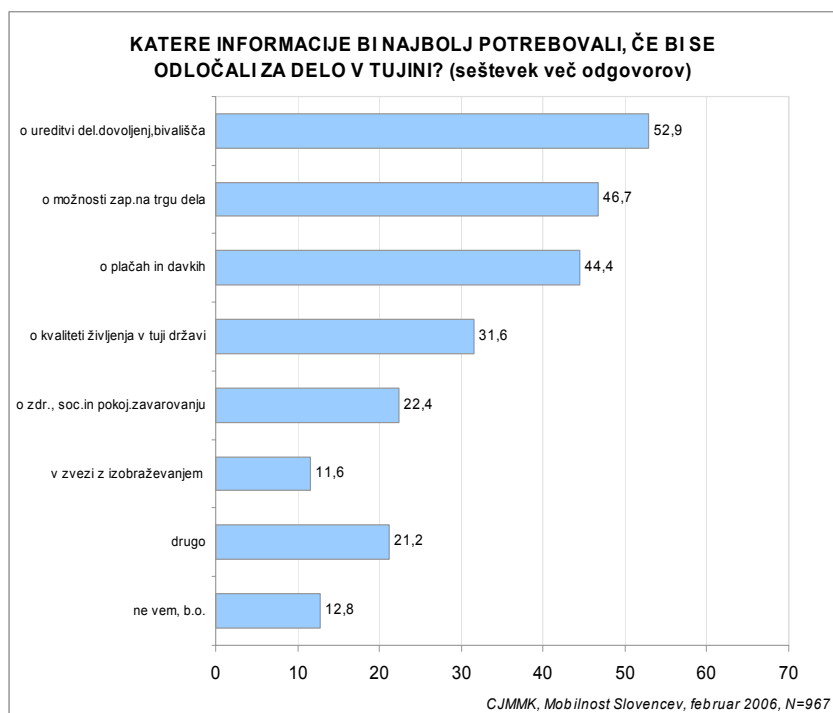
Vse povezave so visoko statistično značilne.

Iz tabele je razvidno, da so se v tujino najmanj pripravljene seliti tisti, ki se bolj strinjajo s trditvami, da najraje živijo v Sloveniji in da se nikoli niso radi selili, sledijo tisti, ki visoko ocenjujejo pomen sistemskih ovir, se počutijo prestare za selitev, so mnenja, da s selitvijo ne bi ničesar pridobili in neradi tvegajo ter višje vrednotijo pomen osebnostnih ovir.

Bolj pa so se pripravljene seliti tisti, ki se jim zaposlitev v tujini zdi zanimiva izkušnja, jih zanima nova država in kultura ter menijo, da bi si v tujini pridobili nove delovne in strokovne izkušnje.

3.8. Informacije potrebne pri odločanju za delo v tujini

Anketiranci bi najpogosteje potrebovali oz. iskali informacije o ureditvi delovnih dovoljenj in bivališča, možnostih zaposlitve na trgu dela ter plačah in davkih, skratka konkretne informacije za čimprejšnji začetek dela.

Razvrščanje v skupine s pomočjo Wardove metode, oziroma dendrograma, kaže, da se trditve združujejo v dve skupini. Eno skupino predstavljajo trditve, ki se vežejo na informacije, ki so potrebne za administrativno ureditev zaposlitve (priznavanje izobrazbe, davki, zavarovanja,...), drugo skupino pa predstavljajo informacije o bolj širšem družbenem okolju kamor se anketiranec seli (kvaliteta življenja in možnosti zaposlitve).

4. Zaključek

Namen raziskave je bil zajeti in ovrednotiti okoliščine, ki sprožajo oziroma zadržujejo migracije. Osnovna ugotovitev raziskave je, da sta o preselitvi v tujino razmišljali slabi dve petini anketirancev, v tujino bi se bila ob ponujeni primerni zaposlitvi za krajše ali daljše obdobje pripravljena preseliti polovica, v drug kraj v Sloveniji pa bi se bilo pripravljeno voziti 59 % anketirancev.

V tujino so se bolj pripravljene preseliti tisti, ki so izrazili pripravljenost na selitev v kakšen drug kraj v Sloveniji. Na splošno so se tako v tujino, kot tudi v drug kraj v Sloveniji bolj pripravljene seliti moški, mlajši ter anketiranci iz večjih mest. O odhodu v tujino bolj razmišljajo tudi tisti, ki so zelo nezadovoljni s svojo sedanjo zaposlitvijo. Analiza kaže, da sta partner oziroma družina pomemben dejavnik pri odločanju o selitvi v tujino. Najmanj so se pripravljene seliti poročeni, nekoliko bolj tisti, ki živijo v izvenzakonski skupnosti, sledijo tisti, ki imajo fanta ali punco, najbolj pa so se pripravljene seliti samski anketiranci. Prav tako so se manj pripravljene seliti anketiranci, ki že imajo otroke.

Na pripravljenost za selitev vpliva tudi uporaba interneta, saj so se bolj aktivni uporabniki interneta bolj pripravljene seliti v tujino. Nekoliko bolj so se pripravljene seliti tisti, ki že imajo v tujini sorodnike ali prijatelje, ista skupina se je bolj pripravljena preseliti tudi za dlje časa oziroma za stalno. Na razmišljanje in pripravljenost na preselitev v tujino pa seveda vpliva tudi konkretna ponudba za zaposlitev v tujini; tisti anketiranci, ki so tako ponudbo že prejeli, so se v tujino bolj pripravljene preseliti. Med najbolj zaželenimi ciljnimi državami so Nemčija, Avstrija in Velika Britanija, oziroma na splošno države zahodne Evrope.

Po mnenju anketirancev imajo poglavitno prednost pri zaposlitvi v tujini strokovnjaki s specifičnimi znanji in osebe z bogatimi delovnimi izkušnjami. Visoke izobrazbe in znanja tujih jezikov anketiranci v splošnem ne vidijo kot poglavitne prednosti za pridobitev zaposlitve v tujini, pač pa verjetno kot pogoj; na to kaže tudi dejstvo, da skoraj 90 % anketiranih govori vsaj enega od tujih jezikov.

Kot že rečeno, na pripravljenost na mobilnost vplivata predvsem partner in družina, kar se je pokazalo tudi pri merjenju pomembnosti različnih vrednot. Anketiranci, ki so jim družina,

prijatelji in znanci kot vrednote pomembni, so manj razmišljali o preselitvi v tujino. Med ovirami so anketiranci na prvem mestu navajali ločenost od partnerja, nesamostojnost otrok ter družinsko situacijo.

Ovire za mobilnost sicer lahko delimo na dva sklopa. Prvi sklop predstavljajo sistemske ovire (različni uradni postopki in urejanje dovoljenj ter postopek selitve in nepoznavanje tujega jezika), drugi sklop pa osebne ovire (npr. navezanost na partnerja, otroke, itd.). Izkaže se, da anketiranci, ki razmišljajo oz. so bolj pripravljeni oditi v tujino vidijo manj sistemskih in tudi manj osebnih ovir za odhod, vendar pa v splošnem pomen osebnih ovir ocenjujejo višje. Največ razlik med anketiranci opazimo pri osebnih ovirah. Tako pomen osebnih ovir značilno višje ocenjujejo ženske, nižje izobraženi, partnersko močnejše vezani ter tisti, ki imajo otroke. Pomen sistemskih ovir značilno višje ocenjujejo ženske, poročeni in tisti, ki živijo v izvenzakonski skupnosti ter anketiranci z otroki.

Tudi med spodbudami pri odločanju o odhodu v tujino anketiranci na prvem mestu navajajo partnerja ali družino v tujini, je pa res, da samski anketiranci in tisti brez otrok nižje ocenjujejo pomen te spodbude. Anketirancem s srednjo šolo so bolj pomembne izkušnje prijateljev in znancev, ki so že delali v tujini, kot osebam z višjo oz. visoko izobrazbo. Višje in visoko izobražene bolj motivira ponudba za zaposlitev v tujini kot anketirance z doseženo srednješolsko izobrazbo. Izkaže se tudi, da starejše anketirance manj motivira ponudba za zaposlitev v tujini in možnosti izobraževanja kot mlajše. S ponudbo za zaposlitev v tujini ter z možnostjo za izobraževanje so bolj motivirani intenzivni uporabniki interneta.

V tujino so se najmanj pripravljeni seliti tisti, ki se bolj strinjajo s trditvami, da najraje živijo v Sloveniji in da se nikoli niso radi selili, sledijo tisti, ki visoko ocenjujejo pomen sistemskih ovir, se počutijo prestare za selitev, so mnenja, da s selitvijo ne bi ničesar pridobili in neradi tvegajo ter višje vrednotijo pomen osebnih ovir. Bolj pa so se pripravljeni seliti tisti, ki se jim zaposlitev v tujini zdi zanimiva izkušnja, jih zanima nova država in kultura ter menijo, da bi si v tujini pridobili nove delovne in strokovne izkušnje.

Raziskava je pokazala, da so med ovirami pri mobilnosti pomembni predvsem tim. osebni dejavniki in ne toliko sistemski, na katere država lahko vpliva. Prav tako so osebni dejavniki na prvem mestu tudi med spodbudami. Bolj so se pripravljeni seliti moški, mlajši, manj vezani na partnerja ter višje izobraženi.

5. Priloga 1: Sumarnik

6. Priloga 2: Tabele

7. Priloga 3: Grafični prikazi